Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ

№ 256 (2240).
31 ЧОРШАНБА ОКТЯБРЬ 1973 й.
Газета 1966 йил 1 июлдан чиқа бошлади.
Баҳоси 2 тийин.

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ШАҲАР КОМИТЕТИ ВА ТОШКЕНТ ШАҲАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

1973 Беш йиллик: ҳал қилувчи йил
МЕҲНАТ ВАХТАСИ

Совет Иттифоқи меҳнаткашлари! Меҳнатда коммунистик муносабатда бўлиш учун курашингиз!

Меҳнат интизомини ва уюшқоқликни оширингиз!

Жамоат мулкини муқаддас билиб асрангиз ва кўпайтирингиз!

(КПСС Марказий Комитетининг Чақириқларидан).

Тонгги газеталарда

◆ КЕЧА МОСКВАНИНГ ҚИЗИЛ МАЙДОНИДА СОВЕТ ИТТИФОҚИ МАРШАЛИ СЕМЕН МИХАЙЛОВИЧ БУДЕННИЙНИ ДАФН ЭТИШ МАРОСИМИ БЎЛДИ. МАМЛАКАТИМИЗ ГРАЖДАН УРУШИ ВА УЛУҒ ВАТАН УРУШИНИНГ ШОНЛИ ҚАҲРАМОНИ, ТАНИҚЛИ ЛАШКАРБОШИ С. М. БУДЕННИЙНИ СЎНГГИ ЙЎЛГА УЗАТИБ ҚОЛДИ.

◆ СССР Олий Советн Президиумининг Раиси Н. В. Подгорний билан Эфиопия императори Хайле Селассие I ўртасида олиб борилган музокаралар 30 октябрь куни Кремлда тугади. Император Хайле Селассие I нинг Совет Иттифоқида бўлиши тўғрисидаги якунловчи ахборотни эълон қилиш хусусида келишиб олинди.

◆ Эфиопия императори Хайле Селассие I кеча Москвадан жўнаб кетди.

◆ Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитети Германия Коммунистик партиясининг фахрий Президенти—немис ва халқаро коммунистик ҳаракатнинг таниқли арбоби Макс Рейманни етмиш ёшга тўлганлиги муносабати билан самимий табриклайди.

Тинчлик—планета халқларининг хоҳиш-иродаси

ТИНЧЛИКСЕВАР КУЧЛАРНИНГ ЖАҲОН КОНГРЕССИДА

Тинчликсевар кучлар Жаҳон конгрессининг қатнашчилари анжуман олдида турган проблемаларнинг муҳимлиги ва масъулиятлигини равшан англаган ҳолда ўз ишларини зўр қизиқиш билан давом эттирмоқдалар. Тинчликсевар кучлар Москва анжуманининг делегатлари уруш ва тинчлик, социал тараққиёт, иқтисодий ҳамкорлик, қуролсизланиш борасидаги энг муҳим масалалар тўғрисида гапирмоқдалар. Европада хавфсизлик ва ҳамкорлик, Осиёда тинчлик ва хавфсизлик, Яқин Шарқ ва Чили проблемалари, атроф муҳитни муҳофаза қилиш соҳасида, маориф ва маданият соҳасида ҳамкорлик қилиш ҳамманинг диққат-марказида турибди. Тинчлик курашчилари ҳамма мамлакатлар ва қитъаларда социал проблемалар ва инсон ҳуқуқларини ғоят жонкуярлик билан муҳокама қилмоқдалар.

Тинчликсевар кучларнинг конгресси инсоният тарихида биринчи бўлиб тинчликни мустаҳкамлаш ва сақлаб қолиш тўғрисида ғамхўрлик қилишни ўзининг энг муҳим вазифаларидан бири қилиб қўйган давлатнинг пойтахти — Москвада тўпланганлиги жуда диққатга сазовор бир воқеадир.

КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежнев тинчлик тарафдорларининг Жаҳон конгрессида сўзлаган нутқида бу ҳақда жуда маънодор гапни айтди:

«Халқларга тинчлик!» — мамлакатимиз меҳнаткашлари бундан эллик олти йил муқаддам биринчи Жаҳон уруши қизиб турган бир пайтда асосий шиорлардан бўлган мана шу шиор остида Октябрь революциясини амалга оширдилар. В. И. Ленин қўли билан ёзилган сулҳ тўғрисидаги Декрет эса жаҳонда биринчи социалистик давлатнинг қонун кучига эга бўлган дастлабки ҳужжати бўлди.

Мана шу тарихий ҳужжатда Совет Россиясининг ишчи-деҳқонлар ҳукумати барча мамлакатларнинг фақат ҳукуматларигагина эмас, шу билан бирга халқларига ҳам мурожаат қилиб, давлатимиз одилона демократик сулҳга астойдил интилаётганлигини ифодалади».

Москва конгрессининг иши, КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежневнинг нутқи ер юзидаги миллион-миллион кишиларнинг қалби ва онгида қизғин акс-садо берди. Тинчлик ва тараққиётни қадрловчи, урушга нафрат билан қаровчи ҳамма кишилар бу конгрессни жуда муҳим аҳамиятга эга бўлган воқеа деб, планета тинчликсевар кучларининг ўзига хос биринчи халқаро ассамблеяси деб билмоқдалар.

28 октябрь кечқурун ва 29 октябрь эрталаб конгресс комиссиялари ўз ишларини давом эттирдилар.

29 октябрда конгресснинг комиссияларида ҳужжатларнинг лойиҳаларини ишлаб чиқувчи таҳрир комитетлари иш бошладилар.

(ТАСС).

Уч байроқ муборак!

Байрамолди зарбдор вахтасини уюшқоқлик билан давом эттираётган Трикотаж фирмаси чеварларининг шу кунлардаги шодлиги чексиз. Меҳнат беллашувини намунали йўлга қўйиш корхона коллективига қувончли ютуқларни қўлга киритишни таъминламоқда. Шунинг учун ҳам фирма коллективи социалистик мусобақанинг учинчи кварталида эришган юксак кўрсаткичлари учун Республика Министрлар Совети ва Узсовпрофнинг кўчма Қизил байроғи ва биринчи даражали пул мукофоти билан тақдирланди. Шунингдек, бу ғолиб коллектив Енгил саноат ходимлари пойтахт область касаба союзлари комитети, Киров район партия комитети ва меҳнаткашлар депутатлари район Совети ижроия комитетининг кўчма Қизил байроқлари билан ҳам мукофотланди.

Мукофотдан руҳланган фирма лобарлари маҳсулот реализацияси октябрь ойи план топшириқларини муддатидан илгари адо этдилар. Чеварларнинг йил бошидан буён планга қўшимча савдо ташкилотларига етказиб берган трикотаж буюмлари бир миллион 400 минг сўмликка етди.

Коллектив қучаётган зафарларда бу ерда вақтдан ўзиб ишлаётган тикувчи ва тўқувчиларнинг муносиб ҳиссаси бўлмоқда. Шу кунларда фирмада 30 дан ортиқ ишчи ўнинчи беш йиллик ҳисобига маҳсулот топширмоқда. Ишлаб чиқариш илғорларининг ғайратга-ғайрат қўшиб ишлаётганликлари туфайли фирмада кунлик план топшириқлари мунтазам равишда ортиғи билан адо этилмоқда.

Пойтахтнинг бир куни

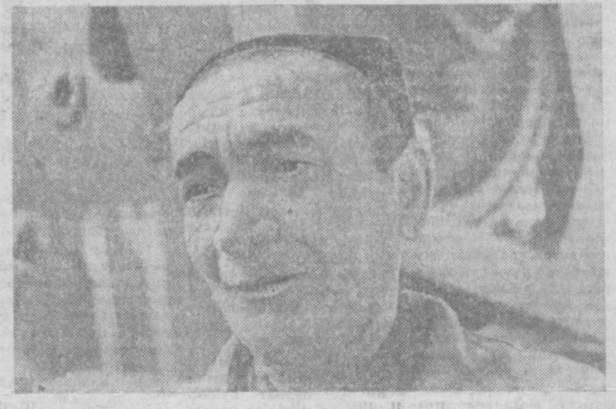

Коммунист Рашид Аъзамов чорак асрдан буён Тошкентдаги асбобсозлик заводининг 12-цехида деталчи бўлиб ишлайди. Кўп йиллардан буён ёшларга қунт билан ҳунар ўргатиб келаётган бу мураббий ишчи шу кунларда 1974 йил ҳисобига баракали меҳнат қилмоқда.

СУРАТДА: Р. Аъзамов. М. Нуриддинов фотоси.

Амалий алоқалар мустаҳкамланиб бормоқда

«Карл Цейсс Йена» халқ корхонаси ишлаб чиқараётган буюмлар экспозицияси Ўзбекистон ССР халқ хўжалиги ютуқлари виставкасида йигирма кун давомида намойиш қилинди. Бу ерда Германия Демократик Республикасидаги энг йирик корхоналардан бирининг олимлари, инженерлари, ишчиларининг ижоди ва меҳнати маҳсули бўлган приборлар, механизмлар ва қурилмалар билан минг-минглаб томошабинлар танишдилар.

— Биринчи навбатда бу ерда биз кўрган нарсалар ҳақида гапириб бермоқчиман, — деб бошлади УзТАГ мухбири билан суҳбатини виставка директори Ханс-Людвиг Ерленбек. —Биз «оқ олтин» учун меҳнат жанги давом этаётган далаларда, Ўзбекистон ССР Фанлар академиясида, В. И. Ленин номидаги Тошкент Давлат университетида, «Таштекстильмаш» заводида ва бошқа коллективларда бўлдик. Бу учрашувлар бизда жуда катта таассурот қолдирди.

Биз янги алоқалар ўрнатишдан ғоят хурсанд бўлдик. Бу алоқалар СССР билан ГДР илмий ва ишлаб чиқариш коллективлари ўртасидаги дўстона амалий муносабатларни янада мустаҳкамлашга шубҳасиз ёрдам беради.

Тошкентда «Карл Цейсс Йена» виставкаси олдида турган вазифалар тўла-тўкис бажарилди. Халқ хўжалиги турли тармоқларининг вакиллари, бошқа республикалардан келган меҳмонлар корхонамизнинг маҳсулоти, режалари, ишлаб чиқариш имкониятлари билан танишдилар. Бунда гап тақдим қилинган ҳар бир экспонатнинг харидори топилганлигидагина эмас. Намойиш қилинган нусҳалар бўйича бир қанча буюмларни кўплаб етказиб бериш тўғрисида музокаралар ҳам бошланди. Ҳар хил илмий муассасалар ва корхоналар қизиқадиган бошқа хил буюмлар ишлаб чиқариш имкониятлари аниқланди.

Юзлаб мутахассислар тўпланган аудитория олдида «Карл Цейсс Йена» халқ корхонаси бош директорининг фан ва техника бўйича ўринбосари, ГДР Фанлар академиясининг аъзоси доктор Карл-Хейнц Мюллер, доктор Отто Вайбрехт ва бошқа олимлар ҳамда инженерлар лекция ва докладлар билан чиқдилар.

Ленин йўлидан

Шу кунларда Ўзбекистон пойтахти корхоналарида ва муассасаларида минг-минглаб агитаторлар билан сиёсий ахборотчилар тинчликсевар кучларнинг Жаҳон конгрессига бағишлаб суҳбатлар ўтказмоқда. Шаҳар меҳнаткашлари КПСС Марказий Комитети Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежневнинг нутқи билан, Москва анжуманининг ялпи ва секция мажлислари тўғрисидаги ҳисоботлари билан ғоят қизиқиб танишмоқдалар.

Леонид Ильич Брежнев тарихий нутқининг ҳар бир сатри, деди электрон техника заводининг мастери, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Ашур Сопиов, тинчлик тарафдорлари қудратли ҳаракатининг енгилмаслигига ишонч руҳи билан суғорилгандир. Совет халқи ана шу ҳаракатнинг байроқдори бўлиб чиқаётганлиги, айниқса қувончлидир.

Яхши ниятли миллион-миллион кишиларнинг вакиллари иштирок этаётган Москва анжумани кўпгина қатнашчилари нинг нутқларини газета, телевидение ва радио бизга етказиб туради. Уларнинг ҳаммаси СССРнинг тинчликсевар ташқи сиёсати янгидан-янги самаралар келтираётганлигини, халқаро кескинликни юмшатишга актив кўмаклашаётганлигини таъкидлаб ўтмоқдалар. Ана шу сиёсат бундан буён ҳам муваффақият қозониши йўлида зўр ғайрат билан меҳнат қиламиз. Заводимиз коллективи ҳозирдаёқ пландан ташқари неча ўн минглаб электрон приборлар ишлаб чиқарди. Беш йиллик топшириқни муддатидан илгари бажариш учун қўлимиздан келган ҳамма ишларни қиламиз.

Тошкент полиграфия комбинатининг линотипчиси Маъсуда Солихова ўз фикрини баён қилиб, бундай дейди:

— Леонид Ильич Брежнев ўз нутқида Совет давлатининг тинчликсевар сиёсати ҳақида ишончли тарзда гапирди. Шаҳарлар ва заводлар қуриш, янги ерларни ўзлаштириш, кишилар ҳаётини яхшилаш учун мамлакатимизга тинчлик керак.

Биз, полиграфчилар Ленин асарларини нашр этишда бевосита иштирок этмоқдамиз. Ҳозир корхонамизда В. И. Ленин асарлари тўла тўпламининг навбатдаги томи терилмоқда. Совет ташқи сиёсатининг негизини Ильичнинг ўзи барпо этганлигини, давлатларнинг тинч-тотув яшаши муҳим аҳамиятга эга эканлигини ҳаммамиз яхши биламиз. Партиямиз, унинг Марказий Комитети, Леонид Ильич Брежнев ер юзида тинчлик бўлиши учун, мамлакатимиз Ленин йўлидан дадил олға бориши учун бутун чораларни кўраётганликлари учун уларга чин қалбдан ташаккур айтамиз.

«Ташсельмаш» заводининг цехларида ва бўлимларида конгресс тўғрисида дастлабки суҳбатлар бўлиб ўтди. Корхонанинг бош конструктори А. С. Муравьев Москва конгресси мустаҳкам тинчлик учун курашда кенг халқ оммаси ўйнаётган ролни ва унинг аҳамиятини зўр куч билан намойиш қилиб кўрсатаётганлигини таъкидлаб ўтди. Конгресс тинчлик тарафдорлари нинг кучларини янада жипслаштиришга ёрдам бериши шубҳасиздир, деди у. Ҳар бир совет кишиси халқлар бахт-саодати йўлида меҳнат қилишни, тинчликнинг мустаҳкам таянчи ролини ўйнаётган социалистик ватанимиз қудратини мустаҳкамлашни ўзининг фахрли ва муқаддас бурчи деб ҳисоблайди.

(ЎзТАГ).

Уй тўйлари

БАЙРАМ СОВҒАСИ

Бугун

159-ҚУРИЛИШ ТРЕСТИНИНГ 13-БОШҚАРМАСИ БИНОКОРЛАРИ «МАРКАЗ-27» КВАРТАЛИДА 280 ЎРИНЛИ БОЛАЛАР БОҒЧАСИНИ ФОЙДАЛАНИШГА ТОПШИРДИЛАР.

Фарзандларимиз нинг қувнаб яйраши учун ҳамма шароитлар муҳайё этилган. Болалар оромгоҳида жиҳозлаш, зарур ускуналарни ўрнатиш ишлари ҳам ниҳоясига етказилди. Бу ерда тикувчиларнинг болалари тарбияланишади.

Бундан ташқари, ана шу кварталда 90 оилани ўз бағрига олувчи тўққиз қаватли уй биносидаги қурилиш ишлари ҳам тамомланди.

Қурувчилар Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 56 йиллиги байрами арафасида ҳамшаҳарларимизга бир қатор совғалар ҳозирладилар. Чилонзор массивидаги Д—20 А кварталида тўққиз қаватли уй-жой биноси фойдаланишга топширилди. Уни 1-уйсозлик комбинати азаматлари бунёд қилдилар. «Жилстрой» тресги коллективи эса, 1-Қорақамиш массивининг 4 микрорайонида 72 квартирали уйни қўлдан чиқарди.

● Шаҳар—қишлоққа

«Раҳмат сизга, шаҳарликлар»

Тошкент областининг Оққўрғон, Оҳангарон, Юқори Чирчиқ районлари пахтакорлари чигит экиш кампаниясидан тортиб, ҳозирги кунгача беминнат маданий хизмат кўрсатаётган пойтахт «Коммунальник» клуби коллективига ана шундай дейишмоқда. Мазкур районларнинг комсомол комитетлари клуб коллективини Фахрий ёрлиқлар билан мукофотладилар.

«Коммуналь н и к» бадиий ҳаваскорлари дала меҳнаткашларига шу кунгача 80 дан зиёд концерт программасини намойиш этишди, бир неча дала шийпонларини жиҳозлаб беришди. Оҳангарон районида қурилаётган чорвачилик комплекси комсомол зарбдор бригадаси аъзолари ҳузурида ҳам улар ижросида куй, қўшиқлар янгради.

Чилонзор район бадиий ҳаваскорлари ҳам Мирзачўл райони хўжаликларига маданий хизмат кўрсатмоқдалар. Шу кунгача деҳқонлар даврасида 15 дан зиёд концерт уюштирилди.

Бугун

РАЙОН БАДИИЙ ҲАВАСКОРЛАРИ ЯНА ДАЛА МЕҲНАТКАШЛАРИ ҲУЗУРИГА ЖЎНАБ КЕТИШДИ.

Улар бу гал пахтакорларга беминнат ёрдам бераётган шаҳарлик ҳашарчилар хизматида бўлишади.

ДЎСТ МАМЛАКАТГА

Бугун

ЎЗБЕК ДАВЛАТ «БАҲОР» ХАЛҚ РАҚС АНСАМБЛИНИНГ БИР ГРУППА САНЪАТКОРЛАРИ ПОЛЬША ХАЛҚ РЕСПУБЛИКАСИНИНГ ПОЙТАХТИ — ВАРШАВАГА ЖЎНАБ КЕТДИЛАР.

Уларга ансамблнинг бадиий раҳбари, СССР халқ артисти М. Турғунбоева бошчилик қилмоқда.

Ўзбек санъаткорлари қардош мамлакатда ўтказиладиган миллий рақслар кўригида қатнашадилар, ишлаб чиқариш корхоналарида меҳнаткашлар билан учрашувлар ўтказадилар.

ЎЗБЕКИСТОН ЛКСМ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИНИНГ ПЛЕНУМИ

30 октябрь куни Тошкентда Ўзбекистон ЛКСМ Марказий Комитетининг навбатдаги пленуми бўлиб ўтди.

Пленум КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Советининг қишлоқ умумий таълим мактаби иш шароитларини янада яхшилаш тадбирлари тўғрисидаги қарорини бажариш юзасидан республика комсомол ташкилотларининг вазифаларини кўриб чиқди. Ўзбекистон ЛКСМ Марказий Комитетининг секретари И. Т. Юсупова шу масала тўғрисида доклад қилди.

Ўзбекистон ЛКСМининг XX съездини 1974 йил февралида ўтказишга қарор қилинди. (ЎзТАГ).

ТЕАТРЛАР ЮБИЛЕЙГА

Кеча

АКТЁРЛАР УЙИДА ЎЗБЕКИСТОН ССР ТЕАТР ЖАМИЯТИ ПРАВЛЕНИЕСИНИНГ ИККИНЧИ ПЛЕНУМИ БЎЛИБ ЎТДИ. Пленумда республика театр санъати арбобларининг Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартияси 50 йиллигига тайёргарлиги масаласи кўриб чиқилди.

Республикамизнинг марказий ва область театрлари раҳбарлари, таниқли актёрлар ва режиссёрлар шонли юбилейга атаб тайёрланаётган янги спектакллар ҳақида ахборот бердилар. Шунингдек, республика юбилейини муносиб кутиб олиш учун бир қатор муҳим тадбирлар белгиланди.

Космик кемалар ҳақида

Шу кунларда шаҳримизда москвалик ёзувчи ва журналист, СССР «Билим» жамиятининг аъзоси Д. Зильманович меҳмон бўлиб турибди. У китобхонларга ўзининг «Катта ҳаёт орбитасида», «Қанотли инженерлар», «Комсомоллар — қайноқ қалблилардир» каби асарлари билан таниш. Адибнинг бу асарлари совет космонавтикасининг шонли саҳифаларига, қаҳрамон космонавтларга, коинотни ўзлаштиришда бебаҳо кашфиётлар қилаётган олимларнинг меҳнатига бағишланган.

Меҳмон шаҳримиздаги бир қатор корхоналарда, маданият саройларида ва илмий муассасаларда бўлиб суҳбатлар ўтказмоқда. Унинг лекциялари «Космосни ўзлаштиришда совет фани ва техникасининг муваффақиятлари», «Союз» ва «Аполлон» кемаларининг ҳамкорликдаги парвози» деб аталади. Округ офицерлар уйида бўлган суҳбатни Туркистон ҳарбий округининг жангчилари тингладилар.

Бугун

республика Билимлар уйида Д. Зильманович ана шу мавзуларда лекция ўқиди.

● Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартиясининг 50 йиллигига

ЗАМОНАМИЗ КИШИЛАРИ

Республика Маданият министрлиги қошидаги панорам ва виставкалар дирекцияси Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартиясининг 50 йиллиги олдидан қатор кўргазмалар ташкил қилмоқда.

Бугун

ДИРЕКЦИЯ ТАШАББУСИ БИЛАН ҚЎҚОН ШАҲРИДА ОЧИЛГАН ЯНГИ КЎРГАЗМА «БИЗНИНГ ЗАМОНДОШИМИЗ» ДЕБ АТАЛАДИ. Унга бадиий фонд ва санъат музейларида сақланаётган нодир асарлар танлаб олинган. Уларда замонамиз кишиларининг характери, уларнинг меҳнатдаги иродаси, Ватанга бўлган садоқати акс эттирилган. Кўргазма Фарғона водийси бўйлаб ҳам намойиш этилади.

Ўзбекистон ССР Халқ рассоми Н. Н. Кашина асарлари кўргазмаси у туғилиб ўсган она-шаҳри — Пермга юборилди. Унда Ўзбекистоннинг чиройли манзаралари, тарихий шаҳарлари, ажойиб кишилари ҳақида ҳикоя қилувчи асарлар ўрин олган.

Каникул кўнгилли ўтади

Мактаб ўқувчиларининг кузги каникул кунлари яқинлашмоқда. Улар мамлакатимизнинг Волгоград, Ростов, Пятигорск шаҳарлари ва Ўрта Осиё республикалари бўйлаб саёҳат қиладилар. Ўзбекистон граждан авиацияси бошқармаси ўқувчиларга нарҳи 50 процент арзонлаштирилган билетлар сотади.

Бугун

В. И. Ленин номли республика пионерлар саройида «Комсомол— бизнинг акамиз» мавзуида ҳафталик бошланди.

Ҳафталикда граждан уруши, Ленин комсомоли ветеранлари меҳмон бўлиб келишади. 2-туннель отряди зарбдор комсомол бригадаси аъзолари ўқувчиларга Тошкент метрополитени ҳақида, уни барпо этишда қатнашаётган комсомоллар ҳақида ҳикоя қилиб берадилар.

Москва Давлат цирки эса каникуль кунларида кунига уч марта томоша кўрсатади.

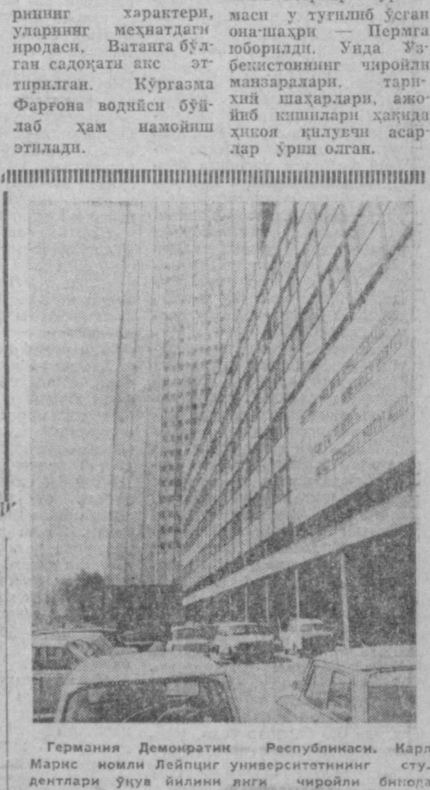

Германия Демократик Республикаси. Карл Маркс номли Лейпциг университетининг студентлари ўқув йилини янги чиройли бинода бошлашди. Баландлиги 143 метр бўлган замонавий бинода студентларнинг мустаҳкам билим олишлари учун барча қулайликлар мавжуд.

БТА—ТАСС прессфотоси.

НОЯБРЬ ОБ-ҲАВОСИ

Ноябрь ойида одатдагидек иссиқ кунлар ўз ўрнини совуқ кунларга бўшатиб беради. Ойнинг биринчи ярмида иссиқ кунлар кўпроқ бўлади. Ҳарорат кечалари 4—9, кундуз кунлари 15—20 даража бўлади.

Ойнинг иккинчи ярмида эса совуқ кунларнинг бошланиши мўлжалланмоқда. Ҳарорат кечалари 4—5 даража иссиқдан 5—10 даража совуққача, кундуз кунлари эса 4—9 даража иссиқдан 3—2 даража совуққача бўлиши кутилади.

Тўртинчи беш кунликда ҳарорат бир мунча пасаяди.

Ойлик ўртача ҳарорат 5—8 даража иссиқ бўлади.

Ой давомида бўладиган ёғингарчилик 50—80 миллиметрни ташкил қилади. Бу меъёридан ортиқдир. Ойнинг биринчи ярмида ҳаво вақти-вақти билан булутланиб, ёмғир ёғиши, туман тушиши мумкин.

Ойнинг иккинчи ярмида ҳавода булутлар узлуксиз кезиб юради. Айрим жойларда ёмғир ёғади. Тўртинчи беш кунликда қор ёғиши кутилади. Вақти-вақти билан туман тушади. Тўртинчи беш кунликда ғарбдан эсадиган шамолнинг тезлиги секундига 12-17 метргача етади.

У. ТИМОШЕНКО,
Ўрта Осиё гидрометеорология марказининг катта синоптик инженери.

ЖАҲОН ОЙНАСИ

⊙ БЕЛГРАД. Дунайда узунлиги 140 метрдан ошадиган ва Смедерево шаҳри билан Ковин шаҳрини боғлайдиган янги кўприк қурила бошлади. Кўприк 1976 йилнинг охирида фойдаланишга топширилади.

⊙ ИСТАМБУЛ. Бу ерда Босфор орқали қурилаётган кўприк битказилди. У Истамбулнинг Европа қисми билан Осиё қисмини боғлайди. 29 октябрь, Туркия Республикасининг 50 йиллиги кунида бу ноёб осма кўприкни тантанали очиш маросими бўлди. Кўприк Европани Осиёдан ажратиб турувчи бўғоз устида қарийб 1,5 километрга чўзилади.

⊙ ТОКИО. Японияннинг «Ниппон кокан» компанияси сув ости нефть қувурларини ётқизувчи жаҳонда катта бир кема қурди. Кема ускуналари денгизга диаметри 100 миллиметрдан 140 миллиметргача борадиган қувурларни 10 метргача чуқурликда ётқизишга мўлжалланган. Кеманинг узунлиги 139 метр, эни 33 метр, сувга ботадиган қисми 9 метр, сиғими 17.500 тонна.

Компания вакиллари денгизда қувур ётқизишга ихтисослаштирилган кема харажат ва муддатларни анча қисқартиради, деб ҳисобламоқдалар. Бу ишлар эса кейинги вақтларда тез кўпайиб бормоқда. Масалан, замонавий улкан нефть кемаларига юк ортиш ва тушириш жойларини ускуналашда сув ости қувурлари ётқизишга тўғри келади.

⊙ ДЕҲЛИ. Керала штатининг ҳукумати деҳқонларнинг оилалари учун юз мингта уй қуриш программасини ишлаб чиққан эди. Ҳозир бу программа муваффақиятли амалга оширилмоқда. Ҳиндистон Бош министри Индира Ганди Кожикода шаҳри районида қурилган элликта уйнинг эгаларига калитларини шахсан ўзи топширди. Марказий ҳукуматнинг молиявий ёрдами билан Керала штатида барча қулайликлари бўлган кичикроқ арзон уйлар қурилмоқда.

⊙ БРЮССЕЛЬ. 1973 йил сентябрь ойи охирларида Бельгияда 101.283 нафар тамомила ёки қисман ишсиз бор эди. Шу йил август ойига нисбатан мамлакатда ишсизлар тахминан 4 процент кўпайди.

(ТАСС).

ЙИЛЛИК ПЛАН — МУДДАТИДАН ИЛГАРИ

Ҳамза райони | **Куйбишев райони**

ТЕХНИКА ТАРАҚҚИЁТИ САМАРАДОРЛИГИ

МАЖБУРИЯТЛАР ИЗИДАН

БЕЛГИЛАНГАН МАҚСАД САРИ

⊙ ҲАМЗАЛИКЛАР МАЖБУРИЯТ ПЛАНИГА ҚЎШИМЧА 1,2 МИЛЛИОН СЎМЛИК БУЮМЛАР БЕРДИЛАР.

⊙ МАҲСУЛОТНИНГ 9,3 МИЛЛИОН СЎМЛИК ОРТИШИ МЕҲНАТ УНУМДОРЛИГИНИ ЎСТИРИШ ҲИСОБИГА БЎЛДИ.

⊙ КЕНГ ИСТЕЪМОЛ БУЮМЛАРИ 1,5 МАРТА ОРТДИ.

⊙ САНИТАРИЯ ЖИҲОЗЛАРИ ЗАВОДИ ВА УЙСОЗЛИК КОМБИНАТИДА МАҲСУЛОТ СИФАТИ ПАСТ.

⊙ «СТАЛЬМОНТАЖ» ТРЕСТИНИНГ МОНТАЖ ВА «УЗПТИЦЕПРОМ»НИНГ РЕМОНТ-ҚУРИЛИШ БОШҚАРМАЛАРИ ТЎҚҚИЗ ОЙЛИК ПЛАННИ БАЖАРАОЛМАДИЛАР.

⊙ ТЎҚҚИЗ ОЙЛИК ПЛАНДАН ТАШҚАРИ 10.856 МИНГ СЎМЛИК МАҲСУЛОТ РЕАЛИЗАЦИЯ ҚИЛИНДИ.

⊙ САНОАТ КОРХОНАЛАРИ ВА ҚУРИЛИШ ТАШКИЛОТЛАРИНИНГ МЕҲНАТКАШЛАРИ 1100 МИНГ СЎМЛИК ПЛАНДАН ТАШҚАРИ ФОЙДА ОЛДИЛАР.

⊙ ТОПШИРИҚҚА ҚЎШИМЧА 100 МИНГ ТОННА ХАЛҚ ХЎЖАЛИК ЮКЛАРИ ТАШИЛДИ.

⊙ ТРАКТОР, ЭКСКАВАТОР, КОНСЕРВА ЗАВОДЛАРИ, 2-НОН КОМБИНАТИ, ОЙНА-МЕБЕЛЬ ФАБРИКАСИ МАҲСУЛОТ ТАЙЁРЛАШГА КЕТАДИГАН ХАРЖНИНГ КЎПАЙИШИГА ЙЎЛ ҚЎЙДИЛАР.

⊙ 2-ЁҒОЧНИ ҚАЙТА ИШЛАШ, «ГЛАВСТРОЙИНДУСТРИЯ»НИНГ ТАЖРИБА-ЭКСПЕРЕМЕНТАЛЬ МЕХАНИКА ЗАВОДЛАРИ МАҲСУЛОТНИ РЕАЛИЗАЦИЯ ҚИЛИШДА ОРҚАДА ҚОЛМОҚДАЛАР.

№	Кўрсаткичлар	Ҳамза райони: 1973 йилнинг 9 ойида	Ҳамза райони: 1972 йилнинг 9 ойида	Куйбишев райони: 1973 йилнинг 9 ойида	Куйбишев райони: 1972 йилнинг 9 ойида
1.	Маҳсулот реализацияси	103,4 проц.	102,7 проц.	103,6 проц.	101,6 проц.
2.	Пландан ташқари реализация	11 млн. 184 минг сўм	85 млн. 43 минг сўм	10 млн. 856 минг сўм	4 млн. 853 минг сўм
3.	Реализация ҳажмининг ўсиши	104,4 проц.	98,7 проц.	107,3 проц.	101,0 проц.
4.	Маҳсулот ҳажмининг ўсиши	112,6 проц.	109,0 проц.	111,6 проц.	105,1 проц.
5.	Меҳнат унумдорлиги	102,4 проц.	101,8 проц.	104,2 проц.	101,2 проц.
6.	Меҳнат унумдорлигининг ўсиш суръати	110,9 проц.	107,2 проц.	105,5 проц.	102,0 проц.
7.	Меҳнат унумдорлиги ҳисобига ишлаб чиқариш ҳажмининг ўсиши	87,3 проц.	81,1 проц.	50,0 проц.	56,8 проц.
8.	Таннархни арзонлаштиришдан келган иқтисод	2 млн. 312 минг сўм	1 млн. 698 минг сўм	1 млн. 143 минг сўм	975 минг сўм
9.	Планни бажараолмаган корхоналар:	1 корхона	5 корхона	3 корхона	3 корхона
10.	а). маҳсулот реализацияси бўйича берилмаган	35 минг сўм	2 млн. 589 минг сўм	694 минг сўм	1 млн. 442 минг сўм
	б). меҳнат унумдорлиги бўйича	1 корхона	5 корхона	5 корхона	5 корхона
	в). таннарх бўйича	3 корхона	8 корхона	5 корхона	5 корхона
	г). камомадга йўл қўйишди	147 минг сўм	964 минг сўм	472 минг сўм	455 минг сўм
11.	Арзонлаштиришга эришган корхоналар:	—			
	а). маҳсулот ишлаб чиқариш ҳажми бўйича:	3 корхона	5 корхона	3 корхона	6 корхона
	б). меҳнат унумдорлиги бўйича	2 корхона	2 корхона	3 корхона	5 корхона
12.	Маданий-маиший маҳсулотлар ишлаб чиқариш (процент ҳисобида).	108,1 проц.	—	102,0 проц.	—
13.	Маданий-маиший моллар ишлаб чиқариш ҳажмининг ўсиши	151,0 проц.	—	108,1 проц.	—
14.	Капитал қурилиш (марказлашган молиявий манбаалар):	—			
	а). планга нисбатан процент ҳисобида	88 проц.	87 проц.	81 проц.	71 проц.
	б). фойдаланишга топширилган турар жой	18 минг кв.метр	14 минг кв.метр	30 минг кв.метр	23 минг кв.метр
15.	Автотранспортда ташилган юк (пландан ташқари)	79,3 минг тонна	—	100 минг тонна	—
16.	Чакана маҳсулот айрибошлаш (планга нисбатан процент ҳисобида)	103,5 проц.	—	102,4 проц.	—
17.	Ошхоналар трестининг маҳсулот айрибошлаши	101,9 проц.	—	102,2 проц.	—
18.	А. Девятова ва Л. Казанцева ташаббуси бўйича мусобақалашаётганлар:	6 мингга яқин киши	—	8 мингга яқин киши	—
	а). 1974—1975 йил ҳисобига меҳнат қилаётганлар	1273 киши	—	1300 киши	—
	б). шахсий беш йиллигини бажарганлар.	22 киши	—	15 киши	—

МУСОБАҚАЛАШАЁТГАН Ҳамза ва Куйбишев районлари саноат корхоналари ишларининг баъзи бир техник-иқтисодий кўрсаткичлари бўйича таққослаганда, ҳамзаликлар хўжалик фаолиятининг анча яхшилигини кўрамиз. Улар фақатгина қўшимча маҳсулот ишлаб чиқариш билангина эмас, балки 9 ойлик план топшириқларини бажараолмаган корхоналарнинг озлиги билан ҳам ажралади. Бу ерда меҳнат унумдорлиги суръати ҳам анча юқори. Ҳамза райони корхоналари, қурилиш ташкилотлари коллективлари йиллик социалистик мажбурият бандларининг муҳим пунктлари бўйича тўққиз ойлик план топшириқларини адо этдилар.

Қабул қилинган мажбуриятдагига нисбатан қарийб 1,2 миллион сўмлик маҳсулот кўп реализация қилинди. Ишлаб чиқариш ҳажмининг кўпайиши (9,3 миллион сўмлик) меҳнат унумдорлигини ўстириш ҳисобига бўлди. Планлаштириш ва иқтисодий рағбатлантиришнинг янги реформаси шароитларида хўжаликий тадбиркорлик билан олиб борган район корхоналари планга қўшимча 3 миллион 300 минг сўмлик фойда кўрди (бу мажбуриятда 1,5 миллион сўм белгиланган эди).

Бу ерда техника тараққиётини таъминлаш иқтисодий самарадорлик омили бўлиб хизмат қиляпти. Ўтган даврда районда 8 автомат ва поток-механизациялашган линиялар ишга туширилди 107 та янги жиҳозлар ўрнатилди, 36 та илғор технологик жараён ишга жорий этилди, йилига 1,5 миллион сўмлик шартли иқтисодий фойда берадиган 1555 ихтирочилик таклифлари амалда қўлланилди.

Районда КПСС XXIV съезди Директиваларида кўрсатилган халқ истеъмол буюмларини кўплаб ишлаб чиқаришга ҳам алоҳида эътибор беріляпти. Бу соҳадаги эришилган кўрсаткичлар 1972 йилдаги билан қиёслаганда 0,5 баравар ўсди. Кўпгина корхоналар маҳсулот турларининг анчагина турларини ишлаб чиқишни ўзлаштирдилар.

Бироқ, райондаги қатор корхоналар бир меъёрда ишламаётир. Санитария-техника жиҳозлари заводи, уйсозлик комбинатида ишлаб чиқарилаётган маҳсулот сифати талабга жавоб бермайди. 1-уй комбинатида маҳсулот таннархи 121 минг сўмга, «Ташсельмаш» заводида эса 147 минг сўмга қимматлаштириб юборилди.

3-қурилиш тресті, «Спецэлеватормельстрой» трестининг монтаж-созлаш бошқармаси бинокорлари, шунингдек, «Ташэлектросеть» бошқармаси ва «Средазэлектросетстрой» трестининг махсус монтаж бошқармаси коллективлари ҳам ёмон ишламадилар.

«Стальмонтаж»нинг монтаж бошқармаси, «Узптицепром»нинг ремонт-қурилиш бошқармалари эса тўққиз ойлик планларини уддалай олмадилар. 1-уйсозлик комбинати коллективи қурилиш монтаж ишлари ҳажмини атиги 93 процент бажарди.

15-қурилиш бошқармаси «Ташэлектромаш» заводининг саноат комбинатлари қурилиши, «Подъёмник» заводининг лак-бўёқ цехи объектларини муддатида фойдаланишга топшираолмай, орқага чўзиб келяптилар.

Ҳамза райони меҳнаткашлари, «Ўроқ ва Болға» иттифоқи шонли анъаналарига содиқлик кўрсатиб, Сирдарё областининг Пахтакор ва Октябрь районлари, шунингдек, Тошкент областининг Бўстонлиқ райони хўжаликларига оталиқ ёрдами беришда фаол иштирок этяптилар. 25 та дала шийпони, механика устахоналари, чорвачилик фермаларини қуриб бериш ва ремонт қилиш, 370 минг сўмлик ҳар хил ёрдам кўрсатиш юзасидан олган мажбуриятларини район меҳнаткашлари шараф билан бажардилар.

Январь-сентябрь ойи топшириқларини муваффақиятли адо этган район меҳнаткашлари маҳсулот реализация қилиш йиллик планини ва қурилиш-монтаж ишлари топшириғини 25 декабргача бажариш учун шу кунларда курашни ҳар томонлама кизитяптилар.

КУЙБИШЕВ ва Ҳамза районлари меҳнаткашларининг бир-бирлари билан мусобақалашуви анъанага айланган. Бу йил уларнинг меҳнатдаги беллашуви айниқса кўтаринкилик билан ўтди. Хўш, Куйбишев районининг меҳнаткашлари қандай ютуқларни қўлга киритмоқдалар?

Ўтган тўққиз ой мобайнида район саноат корхоналарининг коллективлари фақат давлат планинигина ошириб бажариб қолмасдан, балки қабул қилинган социалистик мажбуриятни ҳам икки баравар зиёдаси билан адо этдилар. Пландан ташқари 10 миллион сўмликдан ортиқ маҳсулот, шу жумладан, 500 та трактор (20 ўрнига, 400 та пахтани қоп-қанорсиз ташийдиган прицеп (30 ўрнига), 27 экскаватор (5 ўрнига), 500 тоннадан зиёд пахта толаси (400 тонна ўрнига), 500 минг сўмлик кабель буюмлари (300 минг сўм ўрнига), 2850 та газ плитаси ва бошқа маҳсулот реализация қилинди.

Бу ютуқларда «Ташкенткабель», лак-бўёқ, пахта тозалаш, 3-ўн заводлари, устки трикотаж фабрикаси ишчилари, инженер-техник ходимлари ва хизматчиларининг катта хизмати бор. Лекин шу билан бирга районда 3 та корхона маҳсулот реализацияси планининг уддасидан чиқа олмади. 2-ёғочни қайта ишлаш заводи 400 минг сўм қарздор бўлиб қолди. «Главстройиндустрия»нинг 1-тажриба экспериментал механика заводи 150 минг сўмликдан зиёд, холодильниклар заводи 12 минг сўмлик маҳсулотни кам берди.

2-нон комбинати, экскаватор, консерва, 2-ёғочни қайта ишлаш ва протез ортопедия заводлари меҳнат унумдорлиги бўйича тўққиз ойлик топшириқнинг умуман уддасидан чиқаолмадилар.

Районда маҳсулотларнинг 70 хил (67 ўрнига) турларини ишлаб чиқариш ўзлаштирилди.

Бошланғич партия ташкилотлари ва хўжалик раҳбарларининг ғайрат интилиши туфайли маҳсулот сифатини яхшилашда ҳам анча жонланишлар юз берди. Беш хил маҳсулот юксак баҳо олди. Райондаги 60 та цех ва участка ҳозирги пайтда ўз маҳсулотини биринчи тақдимдаёқ топширяпти.

Тўққиз ой ичида пландан ташқари 900 минг сўмлик (700 минг сўмлик ўрнига) фойда олинди.

Район корхоналарининг маҳсулот таннархини пасайтиришдан кўрган фойдаси ҳам жуда салмоқли бўлди. У 1 миллион сўмликдан зиёддир. Лекин трактор заводи 82 минг сўм, экскаватор заводи 78 минг сўм, консерва заводи 80 минг сўм, 2-нон комбинати 187 минг сўм, ойна—мебель фабрикаси 45 минг сўм ортиқча харажатга йўл қўйдилар.

Бу йил райондаги янги 2-«Шимолий—Шарқ», трактор заводининг уй-жой массивларида, Ж. Обидова кўчасида анчагина ҳажмда уйлар қурилди. 34 минг квадрат метр уй-жой ва Национальная кўчасида 1100 ўринли мактаб фойдаланишга топширилди. Қурувчилар меҳнат унумдорлигини планда кўзда тутилганига қараганда 8,6 процентга оширдилар. Ишлаб чиқаришга рационализаторлик таклифларини жорий этиш ва қўл меҳнатини камайтириш эвазига 200 минг сўмликдан зиёд (120 минг ўрнига) иқтисодий самара олинди. Бунда 4-қурилиш тресті ва «Узэлектромонтаж» трести, 1-Тошкент монтаж бошқармаси коллективларининг хизмати каттадир.

Автотранспорт хўжаликлари тўққиз ойлик топшириққа қўшимча 100 минг тоннадан ортиқ (75 минг тонна ўрнига) халқ хўжалик юкларини ташиб бердилар ва ундан 90 минг сўм (50 минг сўм ўрнига) пландан ташқари фойда олдилар. Бунинг ярмидан кўпи Тошкент марказлашган юк ташиш автомобиль трести 2521-автоколоннаси коллективи улушига тўғри келади.

Куйбишев райони меҳнаткашлари йилнинг қолган ойларида бутун куч-ғайратларини маҳсулот реализацияси ҳажми бўйича 1973 йил давлат планини мажбуриятда битилганидек муддатидан илгари — 25 декабрда бажаришга қаратмоқдалар.

Тошкентдаги алоқа электротехника институтининг пропагандистлари партия маорифи шохобчаларида бошланадиган навбатдаги сиёсий ўқув машғулотларига олдиндан пухта тайёргарлик кўрмоқдалар.

СУРАТДА: (чапдан ўнгга) институт бошланғич партия ташкилотининг идеология ишлари бўйича ўринбосари доцент В. Яковлев ва партия ташкилотининг секретари доцент М. Абдурасулов ўртоқлар ишчан пропагандистлардан А. Хань, К. Азизов, А. Каримов ва Р. Каримов ўртоқлар билан маслаҳатлашмоқдалар.

4,850 минг тонна учун

ҲАШАРЧИЛАР ХИРМОНИ

Республикамизнинг катта «оқ олтин» хирмонини бунёд қилинишида шаҳарлик ҳашарчилар муносиб ҳисса қўшмоқдалар. Куйбишев райони саноат корхоналари, ўқув юртларининг ёшлари Сирдарё областининг бир қатор районларида меҳнат қилмоқдалар.

Район партия комитетига далаларда қилинаётган меҳнат ҳақида ҳар куни хушхабарлар келиб турибди.

Пахтакорларга ёрдам беришда қатнашаётган Тошкент ирригация ва қишлоқ хўжалиги механизацияси инженерлари институтининг 600 кишидан иборат студент-механизаторлар отряди қилган иш жуда ҳам баракали бўлаяпти. Улар шу кунга қадар «зангори кема»лар бункерларидан 8 минг тоннадан ортиқ пахта тўкдилар. Бундан ташқари, Ўрта Чирчиқ районидаги ўқув-тажриба хўжалигида 3 минг тоннадан ортиқ пахта териб олинди. Гидромелиорация, электромеханика, топография техникумларининг ёшлари ҳам пахта теримида ғайрат билан меҳнат қилмоқдалар.

БУГУН РАЙОН ҲАШАРЧИЛАРИНИНГ УМУМИЙ ТЕРГАН ПАХТАСИ 20 МИНГ ТОННАДАН ОШИБ КЕТДИ. ҲАР КУНИ ДАВЛАТ ХИРМОНИГА 200 ТОННАЛАБ ПАХТА ТЎКИЛМОҚДА. ҲАШАРЧИЛАР МАВСУМ ОХИРИГАЧА ЯНА БИР НЕЧА МИНГ ТОННА ПАХТА ТЕРИБ БЕРИШГА АҲД ҚИЛДИЛАР.

ҚЎРИҚ ЕРЛАРДАГИ ХЎЖАЛИКЛАР УЧУН

ГУЛИСТОН. Гулистондаги «Главсредазирсовхозстрой» электр механика устахоналарида сут-товар фермаларидаги ҳамма механизмларни бошқарувчи аппаратларни ишлаб чиқариш ўзлаштирилди.

Бу корхона Мирзачўл ва Қарши чўлларидаги хўжаликлар учун юқори вольтли ва паст вольтли тақсимот шчитлари, автомат линиялари учун бошқариш пультлари, қишлоқ электр линиялари учун металл конструкциялар етказиб берувчи асосий корхонадир.

Шу беш йиллик мобайнида корхонада электр механика аппаратлари энг муҳим турларини ишлаб чиқариш икки баравардан зиёд кўпайди. Ҳозир устахоналар реконструкция қилинмоқда. Қарийб 2 минг квадрат метрли ишлаб чиқариш корпуси қуриб битказилмоқда. Корпус битгач, шу беш йиллик охиридаёқ маҳсулот ишлаб чиқариш учдан бир ҳисса кўпайиб, йилига миллион сўмликка етади.

ЎҚУВ МАРКАЗИНИНГ КОРПУСИ

БУХОРО. Бухоро газ саноати техникумининг комплексини қуриш ниҳоясига етказилди. Ўқиш корпуси, ўқув — ишлаб чиқариш биноси ва кўпгина бошқа ёрдамчи объектлар фойдаланишга топширилди.

Ҳозир 600 ўринли ётоқхона, икки зали бўлган ошхона, пазандачилик ва масаллиқлар магазини қурилмоқда. Техникум территориясида спорт комплекси барпо этилмоқда.

Техникум келгуси ўқув йили бошлангунча батамом қуриб бўлинади. Бу ерда Ўрта Осиё, Закавказье республикаларидан ва Қозоғистондан келган 600 дан кўпроқ йигит ва қиз газ саноатининг бўлғуси мутахассислари таълим олади.

(ЎзТАГ).

10 МИНУТДА...

Клайпеданинг ҳамма завод ошхоналарида 3-4 хил овқатдан иборат комплекс тушлик жорий этилди. Энди ҳар бир ишчи 10—12 минутда тушлик қилиб бўлади. Ҳордиқ чиқаргани кўпроқ вақти қолади.

Умумий овқатланишни бундай ташкил этиш формаси ошхоналарнинг хизмат кўрсатиш қобилиятини анча оширди. Масалан, «Балтия» кемасозлик заводида 160 ўринли залда бир соатда ҳозир 800 нафарга яқин кемасоз тушлик қилиб улгуряпти. Бу ерда овқатларни сузиб тортиш учун тушлик овқат хилига қараб бешта улашиш линияси ўрнатилган.

Ҳар бир умумий овқатланиш корхонасида ҳар куни нуқул балиқдан пишириладиган тушлик овқат албатта бор.

(ТАСС).

Клайпеда, Литва ССР.

Пойтахт бинокорлари — Улуғ Октябрга

Тўёнамиз катта бўлади

159-қурилиш тресті «Главташкентстрой»нинг энг йирик ташкилотларидан. Ҳал қилувчи йилда трест бинокорлари зиммаларига йиллик умумий қурилиш-монтаж ишлари планини 25 декабрга бажариш, фақат сифатли бинолар қуриш, 65 минг сўмлик материални иқтисод қилиш, 140 минг сўм фойда берадиган 49 та рационализаторлик таклифини ишлаб чиқаришга жорий этиш, таннархни 0,3 процентга камайтириш каби мажбуриятларни олишган.

Трест коллективи учинчи квартал планини бош пудрат бўйича 104,6 ўз кучлари билан 106,8 процент қилиб бажарди. Ўтган ойлар ичида ҳар бири 1496 ўринли 2 та мактаб, «Марказ-14» кварталида умумий саҳни 5660 квадрат метр бўлган «ГипроНИИполиграф» институтининг янги биноси, «Марказ-27» кварталида 280 ўринли болалар боғчаси ва бошқа шу сингари мураккаб архитектурали иншоотларини фойдаланишга топширилди.

Ишлаб чиқаришда эзгу мақсадларга социалистик мусобақани авж олдириш туфайлигина эришиш мумкинлигини биз жуда яхши биламиз. Шунинг учун ҳам, трестимиз коллективи йил бошидан социалистик мусобақани авж олдирган ҳолда меҳнат қилмоқда.

Биз бир йўла «Главташкентстрой»даги энг йирик қурилиш ташкилотларидан 3 ва 153-қурилиш трестлари билан тез ва сифатли бинолар қуриш шиори остида беллашмоқдамиз.

Трестда ҳар кварталда социалистик мусобақа якунланиб, илғорлар тақдирланмоқда. Мусобақанинг III квартал якунларига кўра 8-қурилиш бошқармаси биринчи ўринни олди. Улар бош пудрат планини 104,5, ўз кучлари билан иш бажариш планини 100, уй-жой қуриш планини 135 процент қилиб бажардилар. Иккинчи ўрин 10-қурилиш бошқармаси билан 4-темир-бетон буюмлари заводига берилди.

Коллективда коммунистик меҳнат бригадаси номини 45 бригада оқлаб келмоқда. 19 бригада эса шу номни олиш учун курашмоқда. Мавжуд 25 бригаданинг ҳаммаси ҳам беш йилликни муддатидан олдин бажариш мажбуриятини олган. Шулардан 15 таси беш йилликнинг тўрт ярим йилда адо этиш йўлида меҳнат қилмоқда.

13-қурилиш бошқармасининг Т. Самиғов бошлиқ комсомол-ёшлар бригадаси азаматлари ҳозир 1974 йил ҳисобига ишлаяптилар. Улар беш йиллик планни 14 ой илгари бажармоқчилар. Шу бошқарманинг Владимир Писконов бошлиқ бригадаси ҳам 9-беш йилликни 4 йилу 2 ойда адо этиш ҳақида олган мажбуриятини шараф билан бажармоқда.

Ҳар йили бошқармалар ва трестда «Энг яхши мутахассис» деган номини олиш учун мусобақа уюштирилади. Сентябрда ўтказилган мусобақада ғишт терувчилар, электр пайвандчилар беллашишди. Унда 10-қурилиш бошқармасидан Б. Зокиров билан ёрдамчи ишчи А. Круглякков биринчи, 9-қурилиш бошқармасидан Б. Кайдишев ва ёрдамчи ишчи И. Осенков иккинчи, 9-қурилиш бошқармасида меҳнат қилувчи В. Бушевцев ҳамда М. Муродовлар учинчи ўринни эгаллаб, трестнинг энг яхши ғишт терувчиси деган номини олишга эришдилар.

Электр пайвандчилар ўртасида ўтказилган мусобақа ҳам қизиқарли ва ҳаяжонли воқеаларга бой бўлди. Унда 10, 9, 8-қурилиш бошқармаларининг илғор бинокорларидан А. Абдумажидов, С. Абдувоитов, Б. Данишкин ва 4-темир-бетон буюмлари заводи ишчиси О. Ширяевлар фахрли ўринни эгаллашди. Ғолибларга қимматбаҳо совғалар топширилди.

Биз меҳнатдаги зафарларга резервлардан тўла фойдаланишимиз, иш вақтининг ҳар бир минутидан унумли фойдаланишга ҳаракат қилишимиз туфайли эришмоқдамиз.

КПСС Марказий Комитети Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 56 йиллиги муносабати билан эълон қилган Чақириқларида бинокорлар олдига янги объектларни ишга туширишни тезлаштириш, таннархни камайтириб, сифатни ошириш каби масъулиятли вазифаларни юклади. Партиямиз Чақириқларидан руҳланган коллективимиз қутлуғ байрамга катта совғалар тайёрламоқда. Байрам арафасида 280 фарзандимизга атаб болалар боғчаси, Тошкент қишлоқ хўжалик институтининг бош корпуси, 400 ўринли ётоқхона, «Узглавлесснаб» базаси каби объектларни фойдаланишга топширишни мўлжаллаяпмиз.

Д. АКРОМОВ,
«Главташкентстрой» 159-қурилиш тресті меҳнат ва иш ҳақи бўлимининг бошлиғи.

Ишчи уйлари

Яхши ният йўлида

КЕЛАСИ йили Совет Ўзбекистонининг эллик йиллик юбилейи нишонланади. Ҳар бир байрамни муносиб совғалар билан кутиб олиш биз ишчилар учун анъанага айланиб қолган.

Корхонамиз коллективининг уч орденли серқуёш республикамиз олтин тўйини кутиб олишга қизғин тайёргарлик бошлаганига анча вақт бўлди. Ҳозирнинг ўзидаёқ бу борада фахрланса арзийдиган ишлар қилиб қўйдик. Буни беш йилликнинг ҳал қилувчи зарбдор учинчи йили ўтган ойлари давомида қўлга киритилган зафарлар мисолида ҳам кўрса бўлади.

Заводимиз меҳнаткашлари уч квартал мобайнида планга қўшимча уч ярим миллион сўмликдан зиёд кабель маҳсулотларини реализация қилиб, ўз буюртмачиларига юбордилар.

Бу муваффақиятда мен ишлаётган 20-цех ишчиларининг ҳам муносиб улуши бор. Ҳам маблағ сарфлаб, кўплаб сифатли маҳсулот ишлаб чиқариш мусобақасида фаол иштирок этаётган коллективимиз қувончли натижаларга эришяпти. Асосий ишлаб чиқариш участкалари коллективлари ўртасидаги меҳнат беллашувида цехимиз ишчиларининг қўллари ҳар доим баланд келяпти. Шунинг учун ҳам, биз йил бошидан буён социалистик мусобақанинг ойлик якунлари бўйича ҳар доим мукофотли ўринларни эгаллаб келяпмиз.

Цехимизда нефть ва газ саноати учун зарур бўлган каротаж кабель маҳсулотлари тайёрланади. Ҳал қилувчи йилда биз ана шундай маҳсулотдан тўққиз минг километр ишлаб чиқариб, мижозларга жўнатишимиз лозим. Барча иш жараёнларини тадбиркорлик билан ташкил этганлигимиз туфайли ҳозирнинг ўзидаёқ бу топшириқнинг асосий қисмини бажариб қўйдик. Бу соҳадаги қўлга киритган кўрсаткичларимиз 1965 йилдагига нисбатан қарийб икки ярим баравар кўпдир. Биз асосий маҳсулот турларини ишлаб чиқариш ҳажмини ошириш билан бирга уларнинг сифатини яхшилашга ҳам ҳаракат қилаяпмиз. Белгиланган қатор муҳим тадбирларни амалга оширишимиз ва коллективимизнинг бир қанча илмий-текшириш институтлари билан ҳамкорликда олиб борган ишлари қувончли натижалар берди. Шу кунларда цехда тайёрланаётган каротаж кабелларидан уч хили Давлат «Сифат белгиси» билан ишлаб чиқарилмоқда. Шуниси қувончлики, ҳозирги вақтда 40 га яқин хорижий мамлакатларда кабель маҳсулотларимизнинг харидорлари бор.

Ҳозир мен келгуси йил шахсий план топшириқларини адо этиш арафасида турибман. Юзлаб ҳамкасбларим ҳам вақтдан ўзиб ишламоқдалар.

Киши эзгу орзу билан яшайди. Менинг ҳам бир ниятим бор. У ҳам бўлса, Ўзбекистонимиз олтин юбилейини беш йиллик шахсий программани бажарган ҳолда кутиб олиш. 1000 га яқин ҳамкасбларим ҳам шу мақсад йўлида фидокорона ишлаб, меҳнат унумдорлиги бўйича беш йиллик план топшириқларини 4 йил ва ундан қисқа муддатларда бажариш йўлида кураш олиб бораяптилар.

В. НАЗАРОВ,
«Ташкенткабель» заводининг ишчиси, коммунистик меҳнат зарбдори.

АМУДАРЁ ОРҚАЛИ ОСМА КЎПРИК

Термиз яқинида Амударё орқали осма кўприк тортила бошланди. Дарёнинг Афғонистон ва Совет Иттифоқи қирғоқларида 85 метрли темир бетон устунлар кўтарилди. Шу устунлар орасидаги 660 метрлик масофада диаметри 95 миллиметрли пўлат арқонлар тортилади.

Афғонистон — СССР магистрал газ қувури шу арқон устига ётқизилади. Ҳозир газ қувури Амударё тагидан ўтган. Ўзанини ҳар соатда ўзгартириб турувчи жўшқин дарё қувурни тез-тез узиб туради. Осма кўприк эса газ қувурини аварияларадан халос этади.

Афғонистон Республикасидан Совет Иттифоқига келувчи табиий газ Бухоро — Тошкент — Фрунзе — Олмаота газ қувурига келиб қўшилади. Осма кўприк тез суръатлар билан қурилаётган Келиф—Душанбе янги трассасининг ёқилғисини ҳам тортиб ўтказишга имконият беради. Афғонистондан бошланган бу газ қувури Ёвон водийсида Норак ГЭСи базасида яратилаётган янги саноат районигача келтирилади.

ЯНГИ МОСЛАМА

Р. Р. Шредер номли боғдорчилик, узумчилик ва виночилик илмий тадқиқот институтининг ходимлари анор дарахтини кўмиш учун механик мослама яратдилар. Бундай машина бир соатда бир гектар ердаги анор дарахтларини кўмаолади.

(ЎзТАГ).

Саломатлик ҳақида суҳбатлар

ХАФАҚОН ХАВФЛИМИ?

ҚОН БОСИМИ ХАСТАЛИГИ АСОСАН ХАФАЧИЛИК ОҚИБАТИДА КЕЛИБ ЧИҚИШИНИ БИЛГАН АБУ АЛИ ИБН СИНО БУНИ ХАФАҚОН КАСАЛЛИГИ, ДЕБ АТАГАН. КЎПЛАБ «ОҚШОМ»ХОНЛАР РЕДАКЦИЯМИЗГА МАКТУБ ЙЎЛЛАБ, АНА ШУ КАСАЛЛИК ҲАҚИДА ТЎЛА МАЪЛУМОТ БЕРИШНИ СЎРАШИБДИ. ЯҚИНДА МУХБИРИМИЗ ШУ СОҲАДА КЎП ЙИЛЛАРДАН БЕРИ ИШЛАБ КЕЛАЁТГАН ЙИРИК МУТАХАССИС, ТОШКЕНТ ВРАЧЛАР МАЛАКАСИНИ ОШИРИШ ИНСТИТУТИ ФИЗИОТЕРАПИЯ, КУРОРТОЛОГИЯ КАФЕДРАСИНИНГ МУДИРИ, МЕДИЦИНА ФАНЛАРИ ДОКТОРИ ЗИЁД АМИНОВИЧ ДОЛИМОВ ҲУЗУРИДА БЎЛИБ, АНА ШУ ХАСТАЛИК ҲАҚИДА СЎЗЛАБ БЕРИШНИ ИЛТИМОС ҚИЛДИ.

СУРАТДА: медицина фанлари доктори Зиёд Аминович Долимов. Ю. Бутусов фотоси.

САВОЛ: Соғлом кишининг қон босими қандай бўлиши керак?

ЖАВОБ: Хафақон (гипертоник касаллик, артериаль гипертония) хасталиги устида сўз юритилар экан, бир табиий савол туғилади. У ҳам бўлса, соғлом кишининг қон босими даражаси қанча бўлишлиги ҳақида. Нормал одамда қон босими даражаси ёшига қараб бўлади. Масалан, ёш йигит ва қизларнинг қон босими 110—115/65—70 миллиметр симоб устунига тенг бўлса, ёш ўтган сари бу рақам оз-оз кўтарилиб боради. Қирқ, эллик ёшларга бориб қолган кишиларнинг қон босими 135—140/80—90 мм симоб устунига тенглашиб қолади. Демак, ёшларнинг қон босими агарда 140/90 мм га тенглашиб қолса, буни асло нормал босим деб бўлмайди. Шуни айтиш керакки, қон босими соғлом кишида атрофдаги муҳитга, босим ўлчанишгача ён атрофидагиларнинг у билан қилган муомаласига ва унинг жавоб реакциясига қараб ҳам ошиши мумкин. Мабодо, соғлом киши қон босимини олдиндан ўлчаб, сўнг унинг жаҳли чиққандан кейин яна қон босим даражаси аниқланса, ҳар иккала қон босими миқдори бир-биридан фарқ қилади. Қон босими одам танасининг физиологик ҳолатини ифода қилувчи кўрсаткич бўлиб, у ҳам атрофдаги аҳволга, ҳам организмнинг атрофидаги муҳитга жавоби сифатида ўзгариб туради. Лекин, бу ўзгаришлар, албатта нормал рамкада бўлади.

САВОЛ: Нима сабабдан буни диққатчилик касали, хафақон хасталиги деб юритишади? Қон босимининг ошишида асосий сабаблар нималардан иборат?

ЖАВОБ: Гипертоник касалликнинг асосий сабабини аниқлаш устидаги илмий ишларнинг натижаси ҳозирги кунда ҳам очиқ, бир ягона жавоб бериш имконини бергани йўқ. Профессор Г. Ф. Лангнинг фикрича, гипертония касаллиги одам танасида ҳаммадан олдин унинг марказий нерв системасида, бош миянинг гипоталамик областидаги қон босимини идора қилувчи марказлар функциясининг бузилиши натижасида келиб чиқади. Бу марказларга ташқаридан узлуксиз келиб турадиган кўнгилсиз, нохуш хабарлар доимо мия қобиғини сергак ҳолда сақлаб боравераді ва организмнинг дам олиши, нормал ишлаши учун жуда зарур бўлган марказий нерв системасидаги тормозланиш процесси бузилади. Натижада томирларнинг мушак қабатининг таранглашиши (тонуси) юқорилашиб, уларнинг тешиклари торайди ва бунгача нормал жараёнда турган қон массаси энди умумий қон томирларига сиғмай қолиб, артериаль қон босимини ошиб кетишини бунёдга келтиради. Шуни айтиш керакки, бу хасталикнинг келиб чиқишида буйракнинг роли каттадир. Буйракдан ва буйрак усти безидан ишланиб чиқаётган моддалар қонга кўплаб тушиши натижасида бу моддалар ўз навбатида қон томирларини янада кўпроқ торайтиради, қон босимини оширади. Агарда бу хасталикка иккинчи, атеросклероз деб номланган процесс қўшилгудек бўлса, асосий касаллик анча оғирлашиб қолиши мумкин.

САВОЛ: Бу касалликни дастлабки белгилари қандай пайдо бўлади? Бошнинг карахт бўлиши, лоҳаслик, ҳар хил тушлар кўриш нимадан?

ЖАВОБ: Шуни айтиш керакки, бу хасталикнинг дастлабки белгилари кўпинча бошқа касалликларнинг белгиларига ўхшаб кетади. Касаллик бошланаётган даврда бемор кўпроқ безовталанаверади, арзимаган ишларга нолойиқ, ҳаддан ошириб реакция қилади, жаҳли чиқади, уйқуси бузилади. Ухлаганда ҳам аланг-жаланг тушлар кўриб, тез уйғониб кетиши мумкин. Хуллас, бемор ўз уйқусидан ҳордиқ чиқариб дам олиш ўрнига, азоб чекади. Уйқудан тургандан сўнг боши зирқираб оғриб турганини сезади. Юрак ва қон томир системасида ҳам ўзгаришлар пайдо бўла бошлайди. Арзимаган нарсага кўнгил ғаш бўлади. Юрак атрофида эса оғирлик сезади. Ортиқча, ўринсиз безовталаниши, арзимаган нарсага ҳам жуда ташвишланиши ва уйқу ритми бузилиши, яхши дам олмаслик карахт бўлишга, лоҳасликка олиб келади.

САВОЛ: Гипертоник касаллик неча хил бўлади ва бунда қон босими қандай ўзгаради?

ЖАВОБ: Гипертоник касаллик асосан бир хил бўлади. Даволанмаган тақдирда, бу касаллик уч хил босқични кечади. Аммо гипертоник касалликдан ташқари бошқа хасталиклар ҳам борки, буларда ҳам қон босими анчагина ошиб кетиши мумкин. Юқорида айтганимиздек, организм ташқи шароитдаги ҳар хил таъсирларга турли орган ва системаларнинг жавоб реакцияси қаторида қон босимининг кўтарилиши ва камайиши билан ҳам жавоб беради. Аммо даволатмаган тақдирда қон босими аста-секин, баъзан тез кўтарилиб кетиши мумкин. Касаллик ўзини охирги учинчи босқичга етганда эса, нормага тушмайдиган бўлиб қолади. Ана шунда бу хасталик билан оғриган беморларни даволаш анча оғирлашиб қолади.

САВОЛ: Бу касаллик билан оғриган бемор ўз қон босимини ўзи ўлчаб туриши тўғрими?

ЖАВОБ: Бу саволга очиқдан-очиқ нотўғри деб жавоб берамиз. Чунки қон босимини ўлчашнинг ўзи кишидан анчагина ҳунар талаб қилади. Баъзи кишилар томир уришини санашади. Бунда улар катта хатога йўл қўядилар. Чунки баъзи бир физиологик ва патологик ҳоллар аксарият янглиш натижаларга олиб келиши мумкин. Соғлом киши ўзининг томир уришини санаётганда «энди неча марта урилар-кин» деб кутиб туришининг ўзи томир уришига беш-ўн уришни қўшиб қўяди. Оддий деб ўйлайдиган ўз томир уришимизни санашда шундай хато қилар эканмиз қон босимини ўлчаш мураккаб аппаратлар билан боғлиқ бўлганлигини асло эсимиздан чиқармаслигимиз лозим. Бундан ташқари, бемор ўзи ўз қон босимини ўлчаётганда, «энди қанча бўлган экан» деб кутиб турган вақтнинг ўзида, яна янглиш қон босим даражаларини бунёдга келтириши мумкин. Шунинг учун, кўпгина шифокорлар босимни ўлчаётган вақтларида аппарат шкаласини касалга кўрсатмасликка ҳаракат қилишади. Ҳар бир бемор даволанаётган пайтда шифокорнинг кўрсатмаларига аниқ риоя қилиши, унга ихлос қўйиб, айтганларини бажариши лозим. Ҳозирги врачларимиз шу қадаран етуклик даражасидадирларки, улар касалнинг қон босими динамикасини кўздан кечира бориб, керакли даволаш чораларини кўриб борадилар ва беморнинг тезда соғайиб кетишига эришадилар.

САВОЛ: Бундай хасталиклар кўпинча қайси ёшда бўлади? Нима сабабдан ёш болаларда учрамайди?

ЖАВОБ: Гипертоник касаллик аксарият ўрта ва катта ёшдаги одамларда учрайди. Баъзан, 30 ёшлар атрофидаги ёшларда ҳам жуда кам миқдорда бўлса ҳам гипертоник касаллик учраб туради. Академик А. Л. Мясниковнинг айтишича, Улуғ Ватан урушидан сўнг оккупацияда бўлган ёшлар ва фронтдан жуда узоқда яшаган ёшларнинг юрак қон томир системасини ўрганилганда, оккупацияда бўлган ёшлар ичида қон босими ошганлар кўпчиликни ташкил қилган. Шуни айтиш керакки, бу гипертоник касаллик бўлмасдан уларнинг ҳаёти урушдан кейин тинч ва фаровон ҳаётга ўтгандан кейин қон босими тезда ўз ўрнига тушган.

САВОЛ: Яккаликни ёқтириб, бўлар-бўлмасга йиғлаш, арзимаган жисмоний ҳаракатга дил уриши, қабзият ва ҳоказолар қон босимининг ошишига боғлиқми?

ЖАВОБ: Бизга маълумки, кўпинча гипертония организмда узоқ вақт давом этиб, бемор чала ярим, системасиз даволанган тақдирда бу касаллик бошқа патологик ўзгаришларга ҳам олиб келади. Бу хасталикни қон томир юрак системаси касаллиги, деб бекорга айтишмаган. Бунда организмнинг ҳамма аъзо ва системаларида қон билан таъминлаш етарли даражада бузилади. Шу билан бирга, бош мияни қон ва озуқа моддалари билан таъминлаш бузилиб, бу бора-бора беморни руҳий тушкунликка ва ўзини кўпчиликдан четлашга, яккаликка олиб келади. Шуни айтиш керакки гипертоник касаллик билан доимо деярлик бирга авж оладиган атеросклероз касали бунга сабабчи бўлади. Бу хасталик туфайли, беморда қон томирининг ҳамма жойида озми-кўпми ўзгаришлар вужудга келади. Бемор атрофидаги шовқин-сўронларни ёқтирмаганидек, арзимаган нарсага ўринсиз кўз ёши ҳам қиладиган бўлиб қолади. Оғир бўлмаган жисмоний ҳаракатдан дил уриб кетиши, нафас сиқилиши қон босимидан, тўғрироғи юрак мушакларининг ортиқча чарчашидан, унинг энергетик имкониятлари етишмаслигидан келиб чиққан натижа ҳисобланади. Бу ҳоллар системали равишда даволанилса тузалиб кетади. Гипертоник касалликдаги қабзиятни эса баъзилар ёшликда ва ундан кейинроқ бўлган ичак инфекцион касаллигига (дизентерия ва бошқалар) боғласалар, бошқа олимлар буни ҳам гипертоник касалликка, йўғон ичакнинг деворидаги силлиқ мушакларнинг тонуси ошишига боғлайдилар.

> НЕГА БОШИНГИЗ ОҒРИЙДИ?
>
> ҚОН БОСИМИНГИЗНИ ЎЗИНГИЗ ЎЛЧАМАНГ
>
> ЗУЛУК СОЛИШ ФОЙДАЛИМИ?
>
> ШИРИНСУХАНЛИК ЭНГ ЯХШИ ДАВО

САВОЛ: Гипертоник касалликни даволашда қандай янги дори-дармонлар, табиий методлар бор?

ЖАВОБ: Гипертоник касалликни даволашда сўнгги вақтларда жуда кўп янгидан-янги эффектив таъсир қилувчи дори-дармонлар қўлланилмоқда. Булар ичида ганглиоблокаторлар айниқса яхши таъсир қилади. Шуни эслатиб ўтмоқчиманки, дори-дармонларни бемор кунт билан, ишонч ва ихлос билан қабул қилса, натижа доимо бемор ва шифокор кутгандек бўлади. Мен физиотерапевт-курортолог бўлганим учун оқшомхонларни физик (табиий) методлар билан янада яқиндан таништирмоқчиман. Кўп методлар каби физиотерапия методлари ҳам беморни даволашда жуда яхши натижалар бераётир. Физик методларга электр қувватидан фойдаланиш, табиий, сунъий нурни, лой парафинини ишлатиш, ҳар хил кимёвий, эфир мойли моддалар қўшилган сувдан ванналар, ҳар хил газли сувларни (карбон кислотаси, серводород, радон ва кислород) ванна, душлар ҳолида қўллаш ва шулар қаторида ионлашган ҳавони қабул қилиш беморга ниҳоятда фойда келтиради. Бизга ионлашган ҳаво билан даволаш, оромбахш микроклимат (шўх оқар сой бўйлари, шаршаралар) оромбахш фактор сифатида қадимдан маълум.

САВОЛ: Мияга қон қуйилиши, қўл оёқнинг шол бўлиб қолиши, кўз хиралашиши, гапиришнинг бузилиши ва юрак инфаркти бўлишига гипертоник касалликнинг алоқаси борми?

ЖАВОБ: Бу айтилган оғир касаллик ҳоллари танадаги бошқа ўзгаришларга (атеросклероз) алоқаси бўлганидек, гипертоник касалликка ҳам алоқаси бевосита бордир. Гипертоник касаллик, систематик ва қунт билан даволанмаганда, юқорида айтиб ўтилган асосий процесснинг оғирлашишига олиб келиши мумкин. Мияга қон қуйилиши (инсульт), тананинг ярим томони ишламай, шол бўлиб қолиши ва аксарият ҳолларда шу билан бирга бемор тилдан қолиши, гапириш бузилиши мумкин. Бу хасталикнинг яна бир жиддий оғирлашиши юрак мушагининг инфарктидир. Булар гипертоник касалликнинг жиддий оғирлашишидан бири бўлиб, бемор ва даволаётган шифокор учун катта хавф туғдиради. Кўзнинг хиралашишига ҳам гипертоник касаллик сабабчи бўлиши мумкин. Кўзни кўриш нерви, тўрпардасини қон билан таъминлаш, қон томирларининг ўзгаришларидан келиб чиқади. Шуни эсдан чиқармаслик керакки, бу белгиларнинг ҳаммаси кўпинча чала ярим даволаниш, врач буюрган режимга тўла риоя қилмаслик натижасида келиб чиқади. Шунинг учун, бемор касаллик процессида қаттиқ тушкунликка тушмасдан, енгил равишда ўз аҳволига баҳо бериб дарддан мусаффо тузалиб кетишига сидқидилдан ишонган ҳолда даволаниши керак.

САВОЛ: Зулук солиш, қон олдириш мақсадга мувофиқми?

ЖАВОБ: Шарқ табобатида қадимдан баъзи бир касалликларда зулук қўйиш, қон олдириш (корик қўйиш) қўлланилган. Бу ҳаммага маълум, албатта. Гипертоник касаллик аста-секин бир босқичдан иккинчи босқичга кўтарилиб борар экан, баъзан ички ва ташқи факторларнинг таъсирида қон босими беморда жуда баландлашиб кетади. Буни бемор ўзининг аҳволи оғирлашганлигидан, врач эса касални синчиклаб кўриб, босимни ўлчаш билан аниқлайди. Бу вақтда жуда кўп ҳар хил дори-дармонлар ишлатилади. Фақат зарур топилгандагина врач кўрсатмаси билан зулук қўйиш ва қон олдириш мумкин.

САВОЛ: Қора қанд, жилонжийда, лимон кабилар бу хасталикка давоми?

ЖАВОБ: Бу саволга жавоб беришдан олдин касал кишини баъзан ўзи тушунмасдан туриб, кўплаб хатоликларга йўл қўйишига тўхталиб ўтайлик. Айрим беморлар қўлида катта пуллар эвазига сотиб олинган арзимаган магнит билагузук тақиб юришади. Бу тақинчоқларнинг ҳеч қандай даволаш хусусияти йўқлиги ҳақида олимларимиз матбуот саҳифаларида бир неча маротаба тушунтирдилар. Шунга қарамасдан, ҳозирда ҳам ана шу тақинчоқларга «меҳр» қўйган кишилар орамизда онда-сонда бўлсада учраб туради. Шуниси ачинарлики, улар бу тақинчоқларга ишониб, «даволаниб» кетмоқчи бўладилар. Афсуски, бу билан улар даволашдаги энг зарур ва қулай фурсатларни қўлдан бериб, ўзларига жиддий зиён келтириб, касаллини оғирлаштирадилар. Қора қанд, жилонжийда, лимон асосий даволаш факторлари бўлиб хизмат қилолмайди. Бу меваларнинг таркибида организмга анчагина зарур бўлган турли витаминлар, минерал тузлар, (шулар қатори микроэлементлар) ва бошқалар борки, булар бемор танаси учун фойдалидир. Аммо яна қайтарамизки, бу мевалар асосий даволовчи модда бўлиб хизмат қилолмайди.

САВОЛ: Қон босими бирдан юқори даражага кўтарилганда нима қилиш керак?

ЖАВОБ: Бемор ўзини ёмон ҳис қилганда, касаллик белгилари кучайганда уни ўриндиққа ётқизиб қўйиб, «тез ёрдам» станциясига мурожаат қилиш зарур. «Тез ёрдам» шифокорлари етиб келгунга қадар ён атрофингиздаги кўнгилдагиларингиз ичида терапевт врачлар бўлса ёрдамга чақириб, врач тавсияси билан иш кўриш керак.

САВОЛ: Бу хасталик билан оғриганлар дам олгани чиққанларида, шаршаралар олдида, баҳаво жойларда ўзларини яхши ҳис қилишларини айтадилар. Бу нимадан?

ЖАВОБ: Кейинги ўн йиллар ичида ўтказилган текширишлар шуни кўрсатдики, тоза ҳавонинг яна бошқа сирлари ҳам бор экан. Ҳаво таркибидаги кислород (оксиген) кўмир ангидриди ва бошқалардан ташқари ҳавода доимо электр зарядларига эга бўлган жуда актив моддалар доимо мавжудлиги аниқланди. Бундан ташқари, сув молекулалари водород орқали бир-бирларига боғланиб, ташқаридан бу боғланишга зарба берилса (шалола олдида, шўх оқар сой бўйида, фонтанлар теварагида ва ёмғир ёққанда) молекулалар туркуми парчаланиб, жуда кўп актив ионлар (гидроаэроионлар) ҳосил бўлади. Бемор бундай жойларда дам олаётган вақтида ҳаво билан жуда кўп гидроаэроионлар қабул қилиши натижасида, ўзини яхши ҳис қилади. Кузатишлар шуни кўрсатмоқдаки, клиника ва касалхоналарда, амбулатория ва поликлиникаларда гидроаэроионлар билан даволаш жуда яхши натижалар бермоқда. Бу даво гипертоник касалликда, айниқса, яхши натижалар беради. Шунинг учун ҳам, бемор кишилар очиқ ҳавога чиққанда, шаршаралар олдида ўзларини енгил ҳис қиладилар.

Оқшомхонларга менинг бирдан-бир истагим шуки, улар ҳамиша соғ-саломат бўлишсин.

Суҳбатни **Раҳматулла ФАЙЗУЛЛАЕВ** ёзиб олди.

Истеҳзоли хатлар

Сарсон — саргардонликда

1958 йилнинг 30 июни ҳаётимдаги бахтли кун бўлди. Жуковский номидаги Тошкент медицина билим юртини муваффақиятли тамомладим. Группамиздаги йигит ва қизлар қатори менинг қўлимга ҳам ҳали сиёҳи қотиб улгурмаган «Е-97841» номерли янги диплом топширишиб табриклашди. Кўп ўтмай, 1-шаҳар касалхонасига ишга жойлашдим. Оилалик бўлдим. Бу орада шароитим тўғри келмай, иш жойимни ўзгартиришга мажбур бўлдим.

17-шаҳар касалхонасига ишга келдим. Кадрлар бўлимидагилар дипломим копиясини келтиришимни сўрашди. Ишчилар шаҳарчасида жойлашган нотариус идорасига борсам, у ердагилар дипломни кўриб, «бу ҳақиқий диплом эмас», дейишди. Ҳайрон бўлиб қолдим. Кейин билсам, менинг номимга берилган дипломнинг бир томонига (русча) исм-фамилиям ёзилиб муҳр босилган экан. Иккинчи томонига эса, (ўзбекча) ҳеч нарса ёзилмабди.

— Буни тасдиқлай олмаймиз. Бизга шундай кўрсатма берилган,— дейишди нотариусдагилар.

— Ахир...

— Бизнинг ҳам, ўзингизнинг ҳам вақтингизни олманг, яхшиси, ўша ўқишни битирган жойингизга бориб, иккинчи томонига ҳам ёздириб, қўл қўйдириб келинг. Вассалом.

Балки, бу ердагилар тушунишмадимикан? Наҳотки, қанчадан-қанча мутахассис тайёрлаб, уларга масъул ҳужжат топширадиган билим юрти раҳбарлари буни билишмайди, деган хаёл билан Бешёғочдаги нотариусга бордим. Бироқ, у ерда ҳам «дипломингиз ҳақиқий эмас», деган жавобни олдим. Бунинг устига, дипломнинг исм ва фамилиям ёзилган томони остидаги число ҳам ўчирилиб, қайтадан ёзилибди. Буни кўриб, нотариус ходимининг фиғони чиқди.

— Числони нега ўзгартирдингиз?

Ўзимни оқлаб ўтиришнинг ҳожати йўқ эди. Тўғри билим юртига келдим. Кадрлар бўлимига кириб ҳамма гапни тушунтирдим.

— Бу дипломга имзо чекканларнинг биронтаси ҳам ҳозир ишламайди,— дейишди.

— Нима қилишим керак?

— Ҳозир мен уларнинг яшаш ва ишлаш жойларини ёзиб бераман. Қидириб топиб, имзо чекдириб келасиз.

Рози бўлдим. Қатор номлари рўйхат қилинган ўқитувчиларни излаб кетдим. Улар шаҳарнинг турли бурчакларида истиқомат қилишар экан. Топиш осон бўлмади.

Яқинда шу билим юртини бирга битирган дугонамдан хат олдим. У ҳозир Қозоғистоннинг Олмаота шаҳрида яшайди. Хатида дугонам тез кунларда Тошкентга бориб қо-

лишини айтибди. Хурсанд бўлиб давомини ўқисам, унинг бошига ҳам худди менинг ташвишим тушган экан. У ҳам иш жойини ўзгартирган экан. Диплом копиясини нотариус тасдиқламабди. Энди дипломнинг иккинчи томонига ёздириб, имзо чекдириш учун Тошкентга келар эмиш.

Бу ташвиш фақат бизнинг бошимиздами? Афсуски, йўқ. Ўша вақтда ҳаммага ана шундай «ҳақиқий бўлмаган диплом» берилгани аниқ. Наҳотки, билим юртидагилар кишилар қўлига топшириладиган дипломдек ҳужжатга ана шундай кўр-кўрона қарашса? Бу совуққонлик туфайли, ҳозир озмунча собиқ ўқувчилар сарсон ва саргардон бўлиб юришибдими? Бундан билим юртидагилар хабардор бўлишса, ёмон бўлмасди. Балки, улар юқоридагилардан тўғри хулоса чиқариб, келгусида ана шундай хатони такрорламасликка ҳаракат қилишар.

Т. НУРИДДИНОВА.

Жаҳон ойнаси

ҚЎРИҚ ЕРЛАР ЎЗЛАШТИРИЛМОҚДА

ХАНОЙ. Махсус механизациялаштирилган бригадалар янги иқтисодий районларда 9 ой мобайнида 4 минг гектардан ортиқ партов ва қўриқ ерларни ўзлаштирдилар.

Бу — бутун 1972 йилда республикада ўзлаштирилган ҳамма қўриқ ерларга деярли тенг келади.

Тракторлар, бульдозерлар ва бошқа машина-механизмлар билан таъминланган, шунингдек, малакали кадрлар билан мустаҳкамланган катта-катта бригадалар қўриқ ерларнинг кенг участкаларини ўзлаштириш ишларини амалга ошириш учун ВДР марказий қишлоқ хўжалик комитетининг қарорига мувофиқ тузилди. Бригадалар ўз вазифасини бажаришга қодир эканликларини тўла-тўкис кўрсатди.

Ҳозир уларнинг олдига яқин икки йил мобайнида 30.000 гектардан кўпроқ янги ерларни ўзлаштириш вазифаси қўйилган. Бу планларни бажариш учун ВДР ҳукумати қўшимча миқдорда тракторлар ва бошқа механизмлар ажратишга қарор қилди, механизациялашган отрядларга мингдан ортиқ тракторчи ва бошқа касб эгаларини юборди.

(ТАСС).

ДЎСТОНА СУҲБАТ

ПРАГА. (ТАСС). Чехословакия Компартияси Марказий Комитетининг Бош секретари Г. Гусак ВДР партия-ҳукумат делегациясининг бошлиғи, Вьетнам меҳнаткашлар партияси Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, ВДР бош министри Фам Ван Донгни қабул қилди.

Бўлиб ўтган дўстона суҳбат чоғида ҳар икки томон ЧКП билан ВМП ўртасидаги ЧССР билан ВДР ўртасидаги дўстлик ва қардошларча ҳамкорлик муносабатларини пролетар интернационализм принциплари асосида янада ҳар томонлама кенгайтириш ва мустаҳкамлаш зарурлигини таъкидлаб ўтдилар.

ИСРОИЛГА ЁРДАМ

НЬЮ-ЙОРК. Қўшма Штатлар Исроилга ҳарбий материалларни кенг равишда етказиб беришни давом эттирмоқда. Америка матбуотининг хабар беришига қараганда, Исроилга юборилди, деб илгари эълон қилинган 130 самолётга ва 350 танкка қўшимча қилиб, бу мамлакатга ҳарбий техниканинг янги катта партиялари, шу жумладан самолётлар, танклар, ракеталар етказиб берилди. Америка томонидан Тель-Авивга берилаётган қўшимча ҳарбий ёрдамнинг миқдори сир сақланмоқда.

«Нью-Йорк таймс» газетасининг ёзишига қараганда, Ғарбий Европанинг бир қанча мамлакатлари территорияларида бўлган АҚШнинг ҳарбий базаларидан Исроилга Америка ҳарбий техникасини юборишга, шунингдек, АҚШ ҳарбий ҳаво кучларининг ҳарбий юклар ортган самолётлари шу мамлакатлар осмонидан учиб ўтишига ва шу мамлакатларнинг денгиз портларидан фойдаланишига қарши мазкур мамлакатлар билдирган эътирозларни Қўшма Штатлар назар-эътиборга олмади.

(ТАСС).

РАҲБАР КАДРЛАРНИ ТАЙЁРЛАШ УЧУН

ДЕҲЛИ, (ТАСС). Майсур штатидаги Бенгалур деган жойда давлат корхоналари учун раҳбар кадрлар тайёрлайдиган Умумҳиндистон институти очилди. Ҳиндистон бош министри И. Ганди институтни очиш маросимида нутқ сўзлаб, шундай типдаги бу биринчи ўқув юрти мамлакат ишлаб чиқаришни бошқариш учун омилкор мутахассисларга муҳтож бўлиб турган бир пайтда муҳим аҳамиятга эга эканлигини таъкидлаб ўтди.

Ҳиндистон оғир саноат министри Т. А. Паи институтнинг раҳбари қилиб тайинланди.

Ҳиндистон Л. И. Брежнев визитини кутмоқда

ДЕҲЛИ. (ТАСС). Турли сиёсий ва жамоат ташкилотлари вакилларининг Деҳлида ўтказилган кенгаши қатнашчилари Ҳиндистон халқи КПСС Марказий Комитети Бош секретари Л. И. Брежневни мамлакатимизга келган вақтида жуда хушнудлик билан кутиб олади, дедилар. Улар қабул қилган резолюцияда Л. И. Брежневнинг ер юзида тинчликни ва хавфсизликни таъминлашга, Совет Иттифоқи билан Ҳиндистон ўртасида ўзаро манфаатли ҳамкорликни ривожлантиришга қаратилган фаолиятига юксак баҳо берилди.

Тинчлик ва бирдамлик Умумҳиндистон ташкилоти чиқарган баёнотда, Л. И. Брежневнинг Ҳиндистонга қиладиган визити икки мамлакат ўртасида тинчлик, дўстлик ва ҳамкорлик тўғрисидаги шартномани ҳеч шубҳасиз, чуқурлаштиради, янги мазмун билан тўлдиради, дейилади.

Шу кунларда матбуот, радио, телевидение, Ҳиндистоннинг кенг жамоатчилиги Совет-Ҳиндистон дўстона муносабатларининг ҳозирги ҳолатини ва уни кенгайтириш истиқболларини шарҳлаб бермоқда.

Л. И. Брежневнинг Ҳиндистонга қиладиган визити, деб ёзади «Ҳиндистон таймс» газетаси, «ҳар иккала мамлакатнинг Осиёда ҳамкорликни янада чуқурлаштириш ва мустаҳкамлаш йўлидан бориш истаги катта эканлигидан далолат бериб турибди».

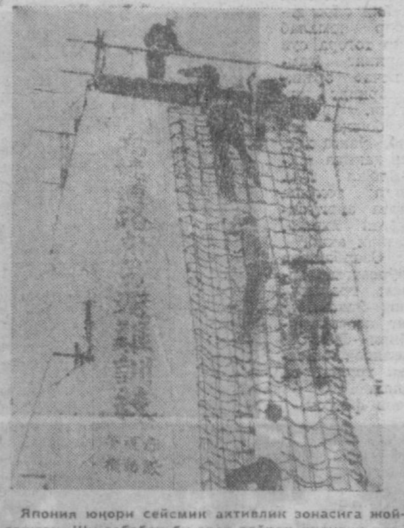

Япония юқори сейсмик активлик зонасига жойлашган. Шу сабабли бу ерда вайрон қилувчи зилзилалар тез-тез рўй бериб туради. Токиода яшовчилар бундан 50 йил илгари юз берган табиий офатни ҳамон эсларида тутадилар. Ўша вақтда вайрон бўлган бинолар тагида ва ёнғинлардан 140 мингдан кўпроқ киши ҳалок бўлганди.

Мана шу қайғули сана муносабати билан яқинда Токиода табиий офат оқибатлари билан кураш олиб бориш бўйича ҳамма чораларни пухта планлаштириш ва уни амалга ошириш, аҳолини планли равишда кўчириш йўли билан қурбонлар сонини анча камайтириш мумкинлигини исбот қилиш мақсадида машқлар ўтказилди.

СУРАТДА: кўп қаватли уйларда яшовчилар машқ тревогаси бўйича тик деворлардан арқондан қилинган нарвон ёрдамида ерга тушмоқдалар.

Жапан Пресс — ТАСС фотоси.

Пекиннинг туҳматлари, вайсашлари

ПРАГА. Чехословакиядаги «Руде право» газетасида босилган мақолада Яқин Шарқдаги можаро Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг Хавфсизлик кенгашида кўриб чиқилаётганлиги муносабати билан Пекин раҳбарларининг позицияси танқид қилинади.

Бирлашган Миллатлар Ташкилотидаги Хитой Халқ Республикасининг вакили агрессияни тўхтатишни талаб қилган резолюция учун овоз беришдан бош тортиб, СССРга туҳмат ва бўҳтонлар қилганликларини газета жуда қаттиқ қоралади. Хитой Халқ Республикасининг вакили, дейилади мақолада, агрессорларни жиловлаб қўйишга қаратилган ҳужжатларга қаршилик кўрсатишга ва бу ҳужжатларнинг қабул қилинишига ҳалақит беришга уриниб кўрди. Хитой Халқ Республикаси вакилининг Совет Иттифоқига қилган туҳматлари, дейилади газетада, «ҳеч қандай мантиқи бўлмаган ва нуқул ёлғондан иборат уйдирма гаплардир».

Совет Иттифоқининг араб халқларига бераётган конкрет катта ёрдамига Пекин қуруқ вайсақиликни қарама-қарши қилиб қўймоқда. Бу вайсашлар агрессорга қарши курашишга заррача ёрдам бермайди. Араб мамлакатларининг Совет Иттифоқи билан дўстлигини бузиш учун Пекиннинг уринаётганлиги аслини олганда империализм ва сионизмнинг худди шундай интилишларига мутлақо мос бўлиб тушмоқда, деб ёзади пировардида «Руде право» газетаси.

(ТАСС).

Мамлакатлар, одамлар, одатлар

Зенон КОСИДОВСКИЙ.

Лисипп отлари

Авлиё Марк майдони — Венециянинг фахри. Тўғри тўрт бурчак шаклидаги майдоннинг уч тарафида икки қаватли серустун бинолар, тўртинчи тарафида эса ибодатхона қад кўтарган. Қуёш нурлари биноларнинг меъморчилик нақшларида жилваланади, осмон фонида бешта гумбаз қуббаси янада салобатлироқ кўринади.

Марказий пештоқ устида бронзадан қуйилиб, олтин суви юргизилган тўртта арғумоқ кўзга ташланади. Шиддат билан олға интилаётган бу отлар ибодатхонанинг қурилиш услубига сира мос эмас. Уларнинг бу ерда тасодифийлиги, бошқа жойдан келтириб қўйилганлиги дарров сезилади. Чиндан ҳам, бронза арғумоқлар ибодатхонадан бўлакча, ўзига хос жўшқин ва саргузаштларга бой ҳаёт йўлини босиб ўтишган.

Бу ҳайкаллар муаллифи кимлиги ҳозиргача аниқ эмас. Бу тўғридаги фикрлар хилма-хил. Баъзи бировлар уни машҳур ҳайкалтарош Лисипп ясаган дейишади. Лисипп, Скопас ва Праксител буюк ҳайкалтарошлар эди. Бошқалар эса бу отларни Лисиппнинг бир шогирди яратган, унинг номи номаълум бўлиб қолган деб ҳисоблашади. Ким яратган бўлмасин, ҳар қалай моҳир уста қўлидан чиққанлиги ва тахминан эллик йил давомида бунёд этилганлиги аён. Демак у эрамиздан олдинги IV асрларда тайёрланган.

Бир вақтлар арғумоқлар Эгей денгизининг Кичик Осиё қирғоқларига яқин Хиос номли ороли пойтахти ва порти Хиос шаҳри мулки эди. Қадим замонда бу орол ўзининг боғлари, узумзорлари ва ажойиб мармари билан шуҳрат қозонганди. Бой-бадавлат ороллилар санъатга қизиқишар, оролдаги шаҳарлар хилма-хил ёдгорликлар, ҳайкаллар билан тўла эди. Бу ерда реалистик йўналишдаги ҳайкалтарошлик мактаби вужудга келди. Арғумоқлар қачонлардир шаҳар ипподромини безаб турган квадрига-араванинг бир қисми бўлганлиги эҳтимолдан узоқ эмас.

...Энди эса қудратли Византия империяси пойтахти Константинополь шаҳрига сафар қилайлик. Эрамизнинг 447 йилида шаҳар кучли зилзила туфайли вайрон бўлди. Ўша пайтда император толмас қурувчи Феодосий II эди. У шаҳарни тиклашга киришди. Энг аввало, шаҳарнинг юраги бўлган, оммавий йиғилишлар ва халқ севган арава пойгалари ўтказиладиган ипподромни кенгайтириш ҳамда безашга барча кучни сафарбар қилди. У ҳеч тортинмай Италия, Греция ва Мисрдан энг қимматбаҳо ёдгорликларни олиб келди. Эгаларининг қаршилигига ва эътирозига эътибор ҳам қилмади. Кунлардан бир кун император кемаси Хиос портига кириб келди ва ўз ўрнида қимирламай салкам саккиз аср турган бронза отларни бортига олди. Ҳайкални Константинополга келтириб, ипподромдаги император ўтирадиган пешайвон томига ўрнатдилар.

Константинополь миллион аҳолига эга бўлиб, ўша пайтдаги Европанинг энг гўзал ва маданий шаҳарларидан бири эди. Шаҳар кўчалари нсёнкор, нон ва қизиқарли томошаларга ташна, турли тилларда гаплашувчи одамлар билан тўла эди. Императорлар халқнинг кайфияти билан ҳисоблашишга мажбур бўлар, унинг ҳайрихоҳлигини қозониш учун текин озиқ-овқатлар улашар ва ипподромда шовқин-суронли тантаналар уюштиришарди.

Солномачилар ипподромнинг тиклангандан кейинги ҳолатини ёзиб қолдиришган. Трибуналарда 70 минг томошабин жойлашоларди. Теварак-атроф қатор ҳайкаллар билан безатилган девор билан ўраб олинганди. Император пешайвони эса йигирма тўрт мармар устун устига ўрнатилган эди.

Тўрт арғумоқ император пешайвони тепасида, ипподромда бўлиб ўтган беҳисоб воқеалар гувоҳи сифатида етти ярим аср турди. Шуни айтиш керакки, Константинополь аҳолисининг энг севимли ўйини — эрта азондан то ярим кечагача давом этувчи арава пойгаси эди. Пойгада «виждонан ўйнаш» қоидаларига риоя қилинмасди. Квадрига-аравалар бир-бирининг устига чиқиб кетар, бир-бирини йўлдан четга суриб чиқарарди. Чавандозлар эса рақибларини қамчи билан савалашдан ҳам тойишмасди.

Арава пойгада қатнашувчи спортчилар оқ, қизил, кўк ва зангори кийимлар кийиб олишарди. Томошабинлар ўзлари танлаган ранглар ғалабасидан қувонишарди. Шаҳар кўчаларида ҳам давом этадиган қонли тўқнашувлар кўпинча ана шу тортишувлар туфайли ипподромда бошланарди. Кейинчалик доимий фракциялар вужудга келди, улар эса ўз навбатида диний-сиёсий гуруҳларга айландилар. Энг асосий ва энг кўп сонли фракциялар кўк ва зангорилар тарафдорлари эди.

Император Юстиниан даврида фракциялар ўртасидаги ўзаро низо «Ника» деб номланган қўзғолон чиқишига олиб келди. Энг аввало, кўкларнинг тарафдорлари зангорилар устидан шикоят қилишди ва уларни жазолашни талаб этишди. Жаҳли чиққан Юстиниан кўкларнинг бемаъни ҳаракатларини қоралади ва жим бўлишни буюрди.

Шундан сўнг император иккала гуруҳнинг ҳам раҳбарини ушлаб олди ва осиб ўлдиришга ҳукм қилди. Ўз бошлиқларини дорда кўрган рақиблар эса шу заҳоти бирлашиб кетдилар ва ўз қуролларини ҳокимиятга қарши қаратдилар. Қўзғолон беш кун давом этди. Шаҳарнинг баъзи районлари ўт ичида қолди. Кўплаб саройлар, император қароргоҳининг бир қисми, авлиё София ибодатхонаси ва бошқа қатор черковлар, ёдгорликлар, шаҳар касалхонаси касаллар билан бирга ёниб кетди.

Лисипп отлари узоқ асрлар мобайнида пастда жўш урган ҳаёт ва тўқнашувларнинг тилсиз гувоҳлари бўлиб келдилар. XIII аср бошларида тўртинчи салбчилар юриши эълон қилинди. Салбчилар Венециядан кемалар сўрадилар, чунки йўл Ўрта ер денгизи орқали ўтарди. Бу пайтда Венеция ҳокими кўр бўлай деб қолган Энрико Дандоло исмли чол бўлиб, у ниҳоятда айёр ва муғомбир эди. Венециялик банкирлар ва савдогарларни кўпроқ ўз даромадлари қизиқтирар, «илоҳий замин»ни озод қилиш ғояси ташвишга солмасди.

Дандоло салбчиларни Константинополга юриш қилишга кўндирди. У ерда улкан бойликлар топасиз, деб ишонтирди. Кофирлар устига юриш қилиш ўрнига хоч рицарлари ҳокимнинг таклифини жон-жон деб қабул қилдилар. 85 ёшга кирган бўлишига қарамай, ҳужумга Дандолонинг ўзи бошчилик қилди. Шарқ империясининг мағрур пойтахти ўз тарихида илк марта босқинчилар қурбони бўлди. Рицарлар хазина қидириб, императорлар мақбарасигача кирдилар, ундаги барча қимматбаҳо нарсаларни ва безакларини йиғиб олдилар. Улар ҳатто кутубхоналарни ҳам аямадилар. Классик адабиётнинг нодир ёдгорликларини йўқ қилиб юбордилар. Худди ўша пайтда Софокл ва Еврипиднинг ягона нусхадаги тўла асарлари тўплами ёниб кетди. Антик ҳайкалтарошликнинг кўплаб ноёб намуналари синдириб ташланди. Улар орасида бир вақтлар Римнинг кўрки бўлган, Ромул ва Ремни эмизиб турган она бўри ҳайкали ҳам бор эди.

Венецияликлар Франция рицарларидан кўра маданийроқ бўлганликлари учун, ўғирланган санъат асарлари қанчалик қимматга эга эканлигини дарров тушундилар. Ҳоким Дандолога, айниқса, ипподромдаги император пешайвони томида кўкрак кериб турган тўрт арғумоқ жуда ёқди. У отларни кемага ортишни буюрди ва Венецияга келтириб, тантанали равишда ибодатхона пештоқи тепасига ўрнатди.

Арғумоқлар Венецияда салкам 600 йил турдилар. Шундан сўнг улар янги саргузаштни бошдан кечирдилар. Бу сафар уларнинг тинчлиги Наполеон томонидан бузилди. Наполеон Италиянинг босиб олинган шаҳарларини улкан бож тўлашга мажбур қилар, улардан санъат асарларини олиб кетиб, Лувр музейини бойитарди. Наполеон буйруғи билан Лисипп отлари авлиё Марк ибодатхонасидан олинди...

Арғумоқларнинг Парижга келиши тантанали нишонланди. Уларни тўрт ғилдиракли очиқ араваларга ўрнатиб, шаҳар кўчалари бўйлаб олиб ўтдилар. Ҳарбий оркестр тантанали марш оҳангини чалар, сонсиз-саноқсиз парижликлар уч рангли байроқчалар силкитиб, Бонапарт шарафига мадҳу-сано ўқирдилар.

Аммо отлар Парижда 1815 йилгача турди. Император тахтдан туширилгач, зарар кўрган давлатлар ўғирланган санъат асарларини қайтаришни талаб қилишди. Лисипп отлари яна сафарга чиқди...

Ана ўша пайтдан буён арғумоқлар авлиё Марк ибодатхонасини яна аввалгидай безаб туришибди.

Аммо бу жой саёҳатчи отларнинг охирги қароргоҳимикин? Бу тўғрида ҳозирча фақат тахмин қилиш мумкин. Жумладан, Венеция тобора сувга ботиб боряпти. Қадимги деворлар ёрилиб кетяпти, баъзи миноралар хавфли қийшайиб қолган, шаҳар аста-секин аммо тўхтовсиз сув остига кириб боряпти. Авлиё Марк майдонини тез-тез сув тошқинлари босадиган бўлиб қолди. Инженерлар бу аёвсиз жараённи тўхтатиш учун бор имкониятларни ишга соляптилар: пойдеворларга бетон пуркаляпти, миноралар пўлат тирговичлар билан мустаҳкамланмоқда. Аммо ҳисобларга қараганда, агар замонавий техника шаҳарни сақлаб қолишнинг бирор самарали йўлини топмаса, яна бир неча асрдан сўнг яқинда жойлашган уйлар учинчи қаватгача сувга ботади, авлиё Марк ибодатхонасининг эса сувдан гумбазигина кўриниб қолади. Ўшанда Лисипп арғумоқларининг ҳоли нима кечади?..

«Вокруг света» журналидан.

Пойтахтимиз меҳмонлари

Цирк чироқлари порлайди

Мана, бир неча кундирки шаҳримиз цирки ўз мухлисларини янги программадаги томошаларга чорлай бошлади. Бу сафар Москва цирки артистлари меҳмон бўлиб келишди. Уларнинг ранг-баранг жанрлардан иборат «Рус арғимчоқлари» деб номланган программаси дастлабки кунларданоқ цирк ишқибозларининг эътиборини жалб этди. Шу сабабли ҳар куни цирк олди майдони одамлар билан гавжум бўла бошлади.

Программадаги асосий номерлардан бири РСФСР халқ артисти Венедикт Беляков бошчилигидаги сакровчи акробатлардир. Бу номердаги энг қизиқарли томон унда айиқларнинг ҳам иштирок этишидир. Маймок паҳлавонлар одамлар ҳам қийинлик билан бажарадиган акробатик машқларни қилганда томошабинлар олқиши зални тутиб кетади. Улар томоша учун керакли жиҳозларни ҳам ўзлари олиб чиқиб, ўзлари олиб кетадилар. Сакровчи акробатларнинг арғимчоқдан баландликка отилиб кетиши, сўнгра ҳавода турли шакллар қилиб, оҳиста ерга тушишини кўрганда ҳайрон қоласан киши.

Программадаги Озарбайжон ССРда хизмат кўрсатган артист, жонглёр Х. Абдуллаевнинг маҳорати, акробат Л. Самсонованинг мураккаб машқлари, велофигурачи Бочаров ва Голубевларнинг эпчиллиги томошабинлар томонидан қизғин кутиб олинади. Я. Кудрявцева ўргатган итлар ижросидаги турли ўйинлар, машқлар эса кичкинтойларни жуда қувонтиради. Бутун томоша мобайнида масхарабозлар Гулевич ва Воронецкий ичак узди ҳикоялари ва саҳналари билан иштирок этишади. Уларнинг ҳар бир чиқишидан сўнг гулдурос қарсаклар янграйди. Ду-Цин-Фу раҳбарлигидаги группанинг томошалари ҳам ўзига хос. Унда жонглёрлик, акробатика, иллюзия жанрлари бор. Ду-Цин-Фунинг сеҳргарона фокусларини кўрганда ҳайратдан ёқа ушламай иложингиз йўқ. У эпчил ҳаракатлар билан қутидаги ғозни йўқотиб юборади, ёниб турган қоғозни оғзига солиб, бироздан кейин олов қилиб чиқазади, бир юмалаб кийими тагидан бир тоғора сув олиб чиқади. Буларнинг ҳаммаси «Минг бир кеча» эртакларидаги сеҳргарларнинг ишларига ўхшаб кетади.

Программадаги бошқа номерлар ҳам ажойиб, ўзига хос. Уларнинг ҳаммаси ҳақида ҳикоя қилишнинг иложи йўқ. Яхшиси, уни ўзингиз томоша қилинг. «Минг марта эшитгандан, бир марта кўрган яхши», деб бежиз айтишмайди ахир.

СУРАТЛАРДА: Озарбайжон ССРда хизмат кўрсатган артист Х. Абдуллаев; трапеция Л. Самсонова машқ бажармоқда; программанинг асосий номерларидан бири — РСФСР Халқ артисти В. Беляков бошчилигидаги акробатик группа ва айиқларнинг чиқиши.

В. Белоплотов фотоси.

⊙ СПОРТ

ДАЪВОГАРЛАР МАЪЛУМ

2-лига группаларининг ғолиб командалари ўзларининг финал турнирига Сочи шаҳрида тўпланадилар. Финал турнирда ўйнаш ҳуқуқини «Искра» (Смоленск), «Уралмаш» (Свердловск), «Спартак» (Кострома) «Трактор» (Павлодарь), «Таврия» (Симферополь), «Сибиряк» (Братск), «Кубань» (Краснодарь) командалари қўлга киритдилар. Турнир 4 ноябрдан 20 ноябргача давом этади. Дастлабки уч ўринни эгаллаган коллективлар мамлакат чемпионати низомига мувофиқ келаси мавсумда биринчи лигада ўйнаш ҳуқуқини қўлга киритадилар.

ФИНИШ ҲАЛ ҚИЛАДИ

«Шашка юлдузлари — 73» турнирининг жадвалида кун сайин бўш катаклар камайиб бораяпти. Ҳозирча «Спартак» жамияти Ўзбекистон Советининг очиқ биринчилиги ғолиблигига калининлик спорт мастери Т. Степанова даъвогарлик қилмоқда. У 10 имкониятдан 8 очко тўплаб танҳо пешқадамлик қилмоқда. Стартдан пешқадамлик қилган Д. Глазова сўнгги икки турда қаторасига икки мағлубиятга учради. У фарғоналик З. Сафинага ютқазиб қўйганидан сўнг 10-турда республикамизнинг яна бир вакили А. Аҳмедовага ҳам таслим бўлди.

Қуролли кучлар чемпиони ленинградлик Л. Григорьева 10-турда П. Гольдшмидт устидан ғалаба қозонганидан сўнг тўққиз имкониятдан 6,5 очко тўплади.

Кучли бешликдан 6 очко тўплаган Х. Ибрагимова ҳам ўрин эгаллаб турибди. Ҳамшаҳаримизга мастерлик нормативини бажариш учун қолган уч учрашувда икки очкони қўлга киритиш кифоя.

ЧЕМПИОН УНВОННИ САҚЛАБ ҚОЛДИ

Юз катакли шашка бўйича жаҳон чемпиони голландиялик Т. Сейбрандс ўз унвонини яна икки йилга сақлаб қолди. Голландиянинг Гаага шаҳрида ўтаётган Сейбрандс ва жаҳон чемпионлигига даъвогар совет гроссмейстери А. Андрейко ўртасидаги матчнинг 18 партиясидан сўнг ҳисоб 10:8 чемпион фойдасига бўлди. Энди Андрейко қолган икки партияда ғалаба қозонган тақдирда ҳам чемпион бўла олмайди.

Редактор
С. М. ҚАРОМАТОВ.

Реклама ва эълонлар

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА — 31|X да **Евгений Онегин,** 1|XI да **Марварид изловчилар.**

МУҚИМИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА — 31|X да **Хотинимнинг эри,** 1|XI да — **Ҳалима.**

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА — **МОСКВА ДАВЛАТ ЦИРКИ АТТРАКЦИОН АРТИСТЛАРИНИНГ ГАСТРОЛЛАРИ.**

КИНО

31 ОКТЯБРДА

Оддий кийимдаги киши — САНЪАТ САРОЙИ (кечқурун).

Угай она — «ЎЗБЕКИСТОН», «МИР» (кечқурун) «СПУТНИК», «ДРУЖБА» (тоқ соатларда), Ғ. ҒУЛОМ номли (17.00, 19.00).

Гайдук Ангел саргузаштлари, Телбалар ҳафтаси — «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ», «ВОСТОК», «МОСКВА» (кечқурун).

Эпчиллик, жаноби олийлари — «СПУТНИК» (жуфт соатларда), Ғ. ҒУЛОМ номли, ҲАМЗА номли (кечқурун).

Ноҳақ тутқинлик — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (жуфт соатларда).

Телбалар ҳафтаси — «ЧАЙКА» (жуфт соатларда).

Иван Васильевич касбини ўзгартирмоқда — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (тоқ соатларда).

Кашмирдаги севги — «КЎКЧА» (17.00, 20.00).

Филлар — менинг дўстларим (2 серия). — НАВОИЙ номли (ўзбек тилида, (кечқурун).

Синов — «ДРУЖБА» (жуфт соатларда).

Сўнгги гайдук — С. РАҲИМОВ номли (кечқурун).

1 НОЯБРДА

Оддий кийимдаги киши — САНЪАТ САРОЙИ (кундуз ва кечқурун).

Угай она — НАВОИЙ номли, «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун), «СПУТНИК», «ДРУЖБА» (тоқ соатларда), Ғ. ҒУЛОМ номли (17.00, 19.00).

Гайдук Ангел саргузаштлари; Телбалар ҳафтаси — «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ», «ВОСТОК», «МОСКВА» (кундуз ва кечқурун).

Эпчиллик, жаноби олийлари — «СПУТНИК» (жуфт соатларда), Ғ. ҒУЛОМ номли, ҲАМЗА номли (кундуз ва кечқурун).

Телбалар ҳафтаси — «ЧАЙКА» (жуфт соатларда).

Иван Васильевич касбини ўзгартирмоқда — «ЎЗБЕКИСТОН» (кундуз ва кечқурун).

Санников ери (11.00, 13.00, 15.00), **Кашмирдаги севги** (17.00, 20.00) — «КЎКЧА».

Филлар — менинг дўстларим (2 серия) — С. РАҲИМОВ номли (кундуз ва кечқурун).

Синов — «ДРУЖБА» (жуфт соатларда). «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун).

Бошсиз чавандоз — «МИР» (кундуз ва кечқурун).

ПИАНИНО ВА ХОЛОДИЛЬНИКЛАР КРЕДИТГА!

ЖУДА ҲАМ КАТТА БЎЛМАГАН КВАРТИРАЛАР УЧУН ҚУЛАЙ БЎЛГАН

„ОАЗИС" ХОЛОДИЛЬНИГИНИ СОТИБ ОЛИШНИ ТАВСИЯ ҚИЛАМИЗ

«ТАШХОЗКУЛЬТТОРГ»НИНГ ҚУЙИДАГИ МАГАЗИНЛАРИДАН ПИАНИНО ВА ХОЛОДИЛЬНИКЛАРНИ ХАРИД ҚИЛИШ МУМКИН:

8-Луначарский маркази;
10-Фарҳод кўчасидаги ярмарка;
12-«Радость» — Ш. Руставели кўчаси, 20-уй;
25-Навоий кўчасидаги шаҳар ярмаркаси;
28-«Оқтепа» массиви;
35-Октябрь бозори;
49-Морозов кўчаси («Ташкенткабель» заводи);
60-Сельмашская кўчаси;
63-Б. Хмельницкий кўчаси;

БИРИНЧИ ТЎЛОВ БУЮМ НАРХИНИНГ 25 ПРОЦЕНТИНИ ТАШКИЛ ҚИЛАДИ.

САВДОНИНГ БУ ҚУЛАЙ ФОРМАСИДАН ФОЙДАЛАНИНГ.

ХАРИДОРЛАР ДИҚҚАТИГА!

„ТАШХОЗКУЛЬТТОРГ"

«ХАЛҚЛАР ДЎСТЛИГИ» ПРОСПЕКТИ, 4-УЙДА ЎЙИНЧОҚЛАР БИЛАН САВДО ҚИЛУВЧИ

«ЎЙИНЧОҚЛАР УЙИ»

ИХТИСОСЛАШТИРИЛГАН МАГАЗИНИНИ ОЧДИ

МАГАЗИН САВДОСИДА МАМЛАКАТИМИЗДА ВА ЧЕТ ЭЛЛАРДА ИШЛАБ ЧИҚАРИЛГАН ЎЙИНЧОҚЛАР КЕНГ АССОРТИМЕНТДА МАВЖУД.

ШУНИНГДЕК МАГАЗИН КОРХОНАЛАР, ТАШКИЛОТЛАР ВА МУАССАСАЛАРГА ПУЛ ЎТКАЗИШ ЙЎЛИ БИЛАН ЎЙИНЧОҚЛАРНИ СОТАДИ.

МАГАЗИНГА МАРҲАМАТ ҚИЛИНГ!

МАРКАЗИЙ «ЮБИЛЕЙ» СПОРТ ЗАЛИДА

2, 3 НОЯБРЬ КЕЧ СОАТ 7 ДА

«БИНОКОР» (Тошкент) — **«СТРОИТЕЛЬ»** (Қараганда), **командалари ўртасида**

ХОККЕЙ

Билетлар ва абонементлар спорт зали кассаларида сотилмоқда.

Коллектив бўлиб кўриш учун заявкалар қабул қилинади.

Телевизор

1 НОЯБРЬ

Пайшанба

Биринчи программа. Москва кўрсатади. 12.30 Кўрсатувлар программаси. 12.35 Янгиликлар. 12.45 Болалар учун. «Календарни варақлаймиз». Донецкдан олиб кўрсатилади. 13.15 Рангли телевидение. «Инженер Гаринннинг инқирози». Кўп серияли телевизион бадиий фильмнинг 3-серияси. 14.00 «Асосий муваффақият». Телевизион ҳужжатли фильм премьераси. 14.45 Томошабинлар хатлари асосида музикали программа. 15.15 «Совет характери». Ленинграддан олиб кўрсатилади. 15.50 «Ўсимликлар оламида куз кўринишлари». Ботаникадан ўқув кўрсатуви. 16.15 «Австралия». Ўсимлик ва ҳайвонот дунёсининг хусусиятлари. Географиядан ўқув кўрсатуви. 16.40 «Андерсен эртаклари». Адабиётдан ўқув кўрсатуви. 17.05 «Ер юзининг шакллари». Табиатшуносликдан ўқув кўрсатуви. 17.25 Кўрсатувлар программаси. 17.30 Янгиликлар. 17.40 **«Беш йиллик қурилишларида». Волга автомобиль заводи. Тошкент кўрсатади.** 18.10 Кўрсатувлар программаси. 18.20 **«Ёшлик» студияси кўрсатади. «Ленин комсомоли мукофоти лауреатлари»** (ўзбек тилида). 19.00 **Футбол бўйича СССР чемпионати. «Пахтакор»** (Тошкент) — **«Динамо»** (Киев). Марказий «Пахтакор» стадионидан олиб кўрсатилади. Танаффус вақтида «Ахборот» информацион программаси (рус тилида). **Ўзбек тилида:** 21.00 Шеърият мухлисларига. 21.10 «Ахборот» информацион программаси. 21.30 **Пахтакорлар учун концерт. Москва кўрсатади.** 22.00 «Вақт» информацион программаси. **Тошкент кўрсатади.** 22.30 **Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартияси ташкил топганлигининг 50 йиллиги олдидан «Меҳнатни шарафлаймиз».** Тошкент трактор заводи коллективи билан учрашув (рус тилида).

Иккинчи программа. Тошкент кўрсатади. Рус тилида: 11.05 «Муха-Цокотуха меҳмонида». Фильм-спектакль. 11.30 «Ўғил болалар». Бадиий фильм. **Москва кўрсатади.** 18.10 Рангли телевидение. Ўқувчилар учун «Ёшлар ижоди». 18.40 «Шеърият». М. Луконин. 19.00 **Шахмат бўйича СССР чемпионатида** 19.30 **Миллионлар ленинча университети. Тинчликсевар кучлар Москва жаҳон конгресси қатнашчилари билан суҳбат.** 20.00 Рангли телевидение. Австрия телевидениеси студиясининг программаси. 1. Болалар учун. «Қўшнилар». Қўғирчоқ фильм. 2. Ҳужжатли фильмлар программаси. «Танишинг, Вена». «Зальцбургга саёҳат». 3. «Австрия халқ куйларидан концерт». **Тошкент кўрсатади. Ўзбек тилида:** 22.00 «Гулистон» журнали саҳифаларида.

Учинчи программа. 19.00 дан Тошкент кўрсатади.

ОРГАН ТАШКЕНТСКОГО ГОРКОМА КП УЗБЕКИСТАНА И ТАШГОРСОВЕТА

БИЗНИНГ АДРЕС: 700.000; ТОШКЕНТ, ГСП, ДЗЕРЖИНСКИЙ КУЧАСИ, 15-УЙ.

ИНДЕКС 64579. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг босмахонаси, Тошкент шаҳри. Р — 04456. Нашр В—2330.

ТЕЛЕФОНЛАР: коммутатор — 33-02-49 дан 33-02-58 гача, Эълонлар бўлими — 33-81-42.